

XYZ Kuşakları Karakteristik Özelliklerinin Siyasal Katılımdaki Rolü: İstanbul İli Örneği *

The Role of Characteristics of XYZ Generations on Political Participation: The Case of Istanbul Province

Mehmet Esat BUDAKOĞLU¹

Murat TUYSUZ²

Strategic Public Management Journal

Volume 9, Issue 16, pp. 121-161

December 2023

DOI: 10.25069/spmj.1281811

Research Article/Araştırma Makalesi

Received: 12.04.2023

Accepted: 11.08.2023

© The Author(s) 2023

For reprints and permissions:

<http://dergipark.gov.tr/spmj>

Öz

Yönetim şekli demokrasi olan ülkelerde siyasal süreçte işleyen mekanizmaları etkilemek ve yönlendirmek bireylerin siyasal katılım sürecine katılmalarıyla etkilidir. Demokratik ülkelerin modernleşmesinin ilk koşulu siyasal katılım ve siyasal katılım karar almada önemli rol oynamaktadır. Siyasal katılım, bireyin toplumsal varlığa yönelik tutumunu ve bu tutumu belirleyen faktörleri içeren farklı bir süreçtir. Siyasal katılımı etkileyen bu faktörler kişiden kişiye toplumdaki topluma farklılık göstermektedir. Bu çalışmada İstanbul seçim bölgelerinde ikamet eden seçmenlerden XYZ kuşağında olan seçmenlerin siyasal katılım oranı gözden geçirilmiş ve katılım oranının nedenleri arasında yer alan demografik özellikler üzerinden seçim bölgeleri arasında karşılaştırmalı olarak analiz yapılmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul ili seçim bölgelerinde yaşayan herhangi bir hukuki kısıtlaması olmayan siyasal katılım erkine sahip tüm bireyler oluştururken, bu evren içerisinde XYZ kuşağında olan seçmenler ise araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Çalışmada anket aracılığı ile veriler toplanarak analiz edilmiş ve sonuçlar paylaşılmıştır. Buna göre XYZ kuşakları arasında, siyasal katılım düzeyi, siyasal katılım türü, siyasal katılımda etkili faktörlere ve oy verilen lidere bağlılık derecesine göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Ayrıca siyasal katılım düzeyinin yaş, eğitim durumu, medeni durum ve gelir düzeyi gibi demografik özelliklere göre de farklılaştığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Siyaset, Siyasal katılım, XYZ kuşağı.

* Bu makale, "X-Y-Z Kuşakları Arasındaki Farklılıkların Siyasal Katılıma Etkisi: İstanbul İlinde Bir Araştırma" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹ İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, gezgin783@hotmail.com, ORCID NO: 0000-0002-0681-2320

² Dr. Öğretim Üyesi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Yerel Yönetimler Programı, murat.tuysuz@marmara.edu.tr, ORCID NO: 0000-0001-5321-0413

Abstract

Influencing and directing the mechanisms operating in the political process in countries with a democratic form of government is effective with the participation of individuals in the political participation process. The first condition for the modernization of democratic countries is political participation and it plays an important role in decision making. Political participation is a different process that includes the individual's attitude towards social existence and the factors that determine this attitude. These factors affecting political participation differ from person to person and from society to society. In this study, the political participation rate of voters in the XYZ generation residing in the electoral districts of Istanbul was reviewed and a comparative analysis was made between the electoral districts based on the demographic characteristics that are among the reasons for the participation rate. While the population of the research consists of all individuals with political participation power who do not have any legal restrictions living in Istanbul electoral districts, voters in the XYZ generations from this population constitute the sample of the research. In the study, data were collected and analyzed through a survey and the results were shared. Consequently, significant differences were found between XYZ generations according to the level of political participation, the type of political participation, the factors affecting political participation and the degree of commitment to the voted leader. In addition, it was found that the level of political participation differs according to demographic characteristics such as age, education level, marital status and income level.

Key Words: Politics, Political participation, Generation XYZ.

GİRİŞ

Demokrasi halkın kendi kendini yönetme iradesidir. Bireyin karar vermesi, alınan kararı etkilemesi ve yönlendirmesi çabasını siyasal katılım olarak, çaba harcayan bireyleri ise siyasal davranış sergilemiş olarak tanımlanmaktadır. Bireylerin siyasal sürece katılımı, demokrasinin hâkim olduğu ülkelerde işleyen mekanizmaları yönlendirmekte ve etkilemektedir. Siyasal katılım, bireyin toplumsal varlığa yönelik tutumunu ve bu tutumu belirleyen faktörleri içeren farklı bir süreçtir. Siyasal katılımı etkileyen birçok faktör vardır bunlara; kişisel menfaatler, dini inanışlar, siyasal görüşler, sosyoekonomik faktörler, demografik özellikler, çevresel ve kültürel faktörler örnek olarak verilebilir. Siyasal katılımı etkileyen bu faktörler kişiden kişiye toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Siyasal katılımın en önemli belirleyicisi halkın kendi kendini yönetmesidir. Demokratik ülkelerde demokrasinin gelişmesinde halkın siyasal katılımının önemi büyüktür. Buradan siyasal katılımın olmadığı bir devlet idaresinin demokratik olmayacağı, demokratik olmayan devlet idaresinin de siyasal katılımının düşük ve zor olacağı sonucuna varmak mümkündür.

XYZ kuşağında bulunan insanların siyasal katılım biçimleri farklılık gösterebilmektedir. Eskiden siyasal katılım olarak oy vermek ve mitinglere katılmak varken şimdilerde ise gazete, dergi ve televizyonun yanı sıra teknolojinin gelişmesi ve teknolojik araçların var olmasıyla birlikte internet ve buna bağlı olarak kitle iletişim araçları da karar almada ve karara etki etmede önemli birer araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemiz de var olan yasaların yanı sıra internet üzerinden elektronik uygulamalar (e- devlet, e- belediye vb.) ve çeşitli

sosyal medya araçları, (twitter, instagram, facebook vb.) vatandaşların yönetime katılması ve bilgi edinmesi anlamında siyasal katılımı arttırmaya yönelik imkânlar sunmaktadır.

Türkiye’de demokrasinin vazgeçilmez yapı taşı ve siyasal katılımın en etkili sağlandığı alan siyasi partilerdir. Siyasi parti üyelikleri son zamanlarda siyasal katılımın en etkili faktörlerinden biri haline gelmiştir. Genel olarak ülkemizde demokrasinin bir gereği olan seçimlere siyasal katılma yetisine sahip X ve Y kuşağına mensup seçmenlerin katıldığı ve siyasi partilere üye oldukları bilinmektedir. Yapılan seçim tarihleri baz alındığında ilk defa seçme ve seçilme hakkını kullanacak olan Z kuşağı önem ifade etmektedir.

Demokratik ülkelerde siyasal katılımın gelişmesi vatandaşların sosyo-ekonomik yapıları, sosyo-kültürel yapıları, siyasal görüşleri ve ülkelerin yasal düzenlemeleri değişkenlerine bağlıdır. Buna bağlı olarak bu çalışmada XYZ Kuşakları arasındaki karakteristik özelliklerin siyasal katılımdaki rolü araştırılmak istenmiştir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen araştırma Şubat-Nisan 2022 tarihleri arasında üç seçim bölgesine ayrılmış olan İstanbul ilinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın evrenini İstanbul ilinde yaşayan herhangi bir hukuki kısıtlaması olmayan siyasal katılım erkine sahip tüm bireyler oluştururken, örneklem grubu ise bu evren içerisinde İstanbul ilinde yaşayan XYZ Kuşağı’nda olan seçmenlerden 1107 katılımcı bireye erişilerek oluşturulmuştur. Katılımcıların 392’si kadın, 715’i erkek seçmenden oluşmaktadır. Katılımcıların 304’ü X kuşağı, 483’ü Y kuşağı ve 320’si ise Z Kuşağı’ndan oluşmaktadır.

1. SİYASAL KATILIM VE SİYASAL KATILIMI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Dünya siyasal sisteminin en büyük toplumsal örgütlenmesi devlettir ve devlet dünya siyasal sisteminin bir alt sistemidir (Öztek, 2016: 232-233). Toplumsal, ekonomik ve uluslararası sistemlerde politik sistemin girdilerini destek ve talepler oluştururken kararlar, yasalar ve uygulamalarda politik sistemin çıktılarını oluşturmaktadır. Çevreye dönüştürülen bu çıktılar, yeni gereksinimler şeklinde sırayla girdi olarak sistemin kendisine iletilir. Politik sistem sosyal sistemin özelliklerini taşımaktadır. Siyasi kurumlar ve siyasi aktörler siyasi sistemin temel unsurlarıdır. Benzer şekilde, Parlamento, partiler, sendikalar ve sivil toplum kuruluşları (STK) arasındaki yapısal ve işlevsel ilişkiler siyasi bir sistem oluşturmaktadır. Bu unsurların etkileşim seviyeleri ve ilişkileri birbirinden farklı olduğu için, toplumların ve ülkelerin politik sistemleri de farklıdır ve siyasi sistemi güç olgusuna dayanan bir örgütlenme tarzı olarak ilan etmiştir. Ona göre, bu güç aygıtı siyasi kaynakların ve değerlerin dağıtımından sorumludur. Bu otorite, gücü toplumdaki diğer güç ve otorite ilişkilerinden kapsam ve zorunluluk açısından ayırır. Siyasi sistem toplumun tüm üyelerini etkiler, ancak tüm üyeler aynı hızda ve yoğunlukta etkilenmez. Toplumun üyeleri, siyasi sistemin yasalarına ve kararnamelerine uymak zorundadır. Bu prosedürlere uyulmaması cezalara ve yaptırımlara yol açabilir. Siyasi sistemin bir diğer özelliği de bu sistemin bir ortamda şekillenmesi ve işlevidir. Toplum, politik sistem içinde çok boyutlu bir parçadır. Toplumun her bir parçası, ayrı bir sistem oluşturarak politik sistemle etkileşime girebilir (Turan, 1976: 16-17).

Siyasal katılma ise toplumdaki uğraşlar neticesinde ulaşılan ve anayasal bir temele dayanan demokrasinin en önemli araçlarından biridir. Siyasal katılma kavramının çeşitli tanımları bulunmaktadır. Dar anlamda bakıldığında en basit olarak oy kullanmak gibi düşünülebilmektedir. Geniş anlamda ise sadece oy kullanmakla

kalmayıp aynı zamanda bürokrasi ve siyasal karar alma süreçlerinin tümünde görev almak olarak tanımlanabilmektedir. Özbudun (1975) siyasal katılmayı merkezî ve yerel devlet organlarının personelini ya da kararlarını etkilemek amacıyla bireylere verilen hukuki haklar çerçevesinde veya hukuk dışı yapılan eylemler bütünü olarak ifade etmektedir. Nie vd. (1989) ise Özbudun'dan farklı olarak bireylere verilen yasal haklar çerçevesinde, devletin ve hükümet yetkililerinin seçimini ve onların yaptıkları işleri doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyebilmek için gerçekleştirilen eylemler şeklinde tanımlamaktadır. Baykal (1970)'a göre ise siyasal katılım, bireylerin siyasal davranışlarını ortaya çıkarabilmeleri için gerçekleştirmiş oldukları her türlü faaliyetler olarak ifade edilmektedir. Siyasal katılım hem siyasi iktidarı kapsayan hem de devlet yönetimine katılmayı içeren, aynı zamanda yerel yönetimler ve kamusal yaşamın içerisindeki farklı alanlara kadar uzanan tüm katılımları kapsamaktadır. Kısacası bu kavram; “siyasi olan tüm alanlarda etkin olabilmek” olarak tanımlanabilmektedir. Günümüzde siyasal katılma bilincinin gelişmesi ile genel olarak oy verme, seçim faaliyetleri, kolektif lobicilik çabaları, örgütsel faaliyetler ve özel çabalar siyasal katılımda ön plana çıkmaktadır (Özkan, 2004: 92).

Bir toplumun demokratikleşmesinin artırılmasının yolu, toplum içerisinde yer alan bireylerin siyasal karar alma süreçlerine dâhil olması ile mümkündür. Günümüzde siyasal katılma, demokrasinin vazgeçilmez unsurları arasında yer almaktadır. Bireylerin eğitim düzeyleri, ekonomik düzeyleri, kültürel ve sosyal düzeyleri kişiden kişiye göre değişmektedir. Dolayısıyla bu farklılıklar kişilerin siyasi tercihini de etkileyebilmektedir. Bu farklılıkların etkisiyle kimileri sadece oy kullanarak siyasal katılımını gerçekleştirirken kimileri de bizzat siyasetin içerisinde yer alarak siyasal katılımını gerçekleştirebilmektedirler. Kişilerin siyasal katılma sürecine bizzat katılmaları siyasi ortamda rekabeti ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla kişilerin farklılıkları da siyasal katılma davranışını etkileyebilmektedir (Duran, 2005: 150).

Siyasal katılmanın biçimleri vardır. Siyasal katılma biçimleri toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Hatta bazen aynı toplum içerisinde de farklı zamanlarda değişen siyasal katılma biçimleri yer alabilmektedir. Günümüzün demokratik siyaset anlayışının siyasal katılım biçimleri; aktif ve pasif katılma, özerk-istek üzerine katılma, açık-kapalı katılma, yaklaşılana-kaçınılan katılma, geçici-sürekli katılma, yatırım- sonuç odaklı katılma, açıklayıcı- araçsal katılma, sözlü-sözlü olmayan katılma, sosyal olan- sosyal olmayan katılma olarak farklı yazarlarca ifade edilmiştir.

Hülür'e (2006) göre Siyasal katılım türleri içerisinde ayrıca olayları izleme, siyasal olaylar ile ilgili tavır takınma, siyasal olaylara karışma, siyasal sistemde görev alma, bürokratlarla yazışma, politikacılarla bizzat görüşme sayılabilir. Dilber'e (2013) göre ise üç türlü siyasal katılım bulunmaktadır. Bunlar, olağan siyasal katılım, olağan dışı siyasal katılım ve katılımsızlıktır.

Olağan siyasal katılma, siyasal rejim tarafından ortaya konan kurallara uyulmasıdır. Olağan siyasal katılma şekillerine oy kullanmak, başkaları ile siyaset konuşmak, tartışmak ve seçim kampanyalarına katılmak gibi örnekler verilebilmektedir.

Olağandışı siyasal katılma, toplum içerisinde yapılan itaatsizlik eylemleri olarak da ifade edilmektedir. Siyasal katılmanın olağandışı biçimlerini kullananlar ya olağan siyasal katılma yollarını bilmedikleri için ya da bu yolları yeterli bulmadıkları için bu biçimi tercih etmektedirler. Boykot, grev, bildiri yayınlamak, gösteri yürüyüşlerine katılmak ve miting düzenlemek, itaatsizlik, imza toplamak gibi bazı eylemler olağan dışı siyasal

katılma biçimlerinden bazıları olarak bilinmektedir. Katılımsızlık, adından da anlaşılacağı üzere siyasal sistem içerisinde katılma yanlısı olmayıp daha çok pasif kalan grupların yaptıkları eylemler olarak bilinmektedir.

Siyasal katılım modelinde, siyasi katılım üzerine seçmen davranış araştırmasının önceki davranış teorisinin etkisi altında, seçimlerde oy kullanma ve partilerin seçim kampanyalarına katılma gibi davranışsal ifadeler yapılmıştır. Daha sonraki dönemlerde bahsi geçen kavrama yeni boyutlar eklenmiştir (Göksu, 2016: 56). Siyasi Katılım araştırmalarında, genellikle politik katılım olgusunun iki modelinden bahsedilmektedir. Bunlar geleneksel ve geleneksel olmayan katılımlardır. Daha sonra, bu tanımlara ilaveten sosyal ve bilimsel gelişmelere paralel olarak post modern katılım türü de dâhil edilmiştir (Göksu, 2016: 56).

Siyasal katılımı etkileyen demografik faktörler bulunmaktadır. Bunlar yaş grubu, cinsiyet durumu, gelir düzeyi, eğitim seviyesi, meslek grubu, yerleşim birimi, aile ve sosyal çevre, siyasal ilgi olarak sayılabilir. Siyasal katılmada yaş faktörü önemli etkenlerden bir tanesidir. İnsanların yaşamış oldukları zaman ile siyasete bakış açıları ve siyasal katılma arasında bir ilişki söz konusudur. Bunu daha sade bir şekilde anlatmak gerekirse, küçük bir çocuğun siyasete olan ilgi ve alakası yetişkin bir bireye göre ya çok az olmakta ya da hiç olmamaktadır. İnsanların yaşları ilerledikçe edinilen bilgilerle birlikte yeni deneyimler kazanılmakta ve kişinin siyasal bilinci yerleşmektedir. Genel olarak bakıldığında genç bireyler ile yaşlı bireylerin siyasal katılmaları arasında farklılıklar gözlenmektedir. Bunların nedenleri arasında ilgi alanı, zaman ve enerji düzeyleri gibi değişkenler sayılabilmektedir (Hülür, 2006: 107). Siyasal katılma konusunda yapılan araştırmalar sonucunda, siyasal katılmada kadınların daha az etkili oldukları ya da bu konuda tamamen pasif durdukları gözlenmiştir. Araştırmalar sonucunda buna etken olarak, birçok toplumda bu anlayışın hâkim olması gösterilebilir. Gelir düzeyi de siyasal katılımı etkileyen bir diğer faktör olarak görülmektedir. Siyasal katılma etki eden olumlu psikolojik gelişmeler içerisinde yer alan gelir düzeylerinde farklılaşmalar, katılıma olan ilginin de değişmesine neden olabilmektedir (Dilber, 2013: 4). Bireylerin gelir düzeyinde yaşanan artışların, siyasal katılıma olumlu yönde etki ettiği görülmektedir. Kışlalı (2006)'ya göre de gelir düzeyi ile siyasal katılım arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bireylerin gelir seviyelerinin artmasıyla birlikte siyasal eğilimlerinde de bir artış yaşanmaktadır. Buna bağlı olarak gelir seviyeleri alt seviyelere indikçe, siyasal katılım da yok olmaya gidebilecek seviyelere kadar düşmektedir. Dolayısıyla düşük gelire sahip kesimleri temsil edecek bir adayın/partinin çıkamaması da siyasi yöneticilerin genellikle zengin ve orta seviyeli gelire sahip kişilerden olmasına neden olabilmektedir. Doğal olarak gelire göre siyasal katılımın türü de değişmekte ve gelir artışıyla birlikte siyasal katılmada da bireylerin daha fazla aktif olabildiği ifade edilmektedir (Kışlalı, 2006: 14; Öztekin, 1993: 190; Dilber, 2013: 4). Siyasal katılmayı önemli ölçüde etkileyebilen bir diğer faktör de bireylerin eğitim durumudur. Katılmada belli düzeylerde artış ya da azalmalar yaşanmasında eğitim seviyesi son derece etkili olabilmektedir. Bu faktör, bireylerin siyasal olaylara daha fazla ilgi ve merak duymasını sağlayabilmektedir. Doğal olarak, bireyler daha fazla bilgilendikleri için siyasal olayların içinde yer almaları daha kolay hale gelmektedir. Bunun sonucunda siyasal katılımın da bu yönde artış göstermesi kaçınılmazdır. Fakat eğitim düzeyinin de bir noktada gelir seviyesine bağımlı olduğu unutulmamalıdır. Dolayısıyla eğitim, gelir seviyesi ile yakından ilişkili olduğundan alt gruplardaki eğitim seviyesi düşük olan bireylerin siyasal katılmalarının daha düşük olduğu düşünülebilir (Kışlalı, 1991: 94). Meslek, bireylerin toplum içerisindeki statüsünü belirleyen en önemli faktörlerden biridir. Toplumun genel durumuna göre insanlar mesleki çevrenin etkisiyle siyasi

kurumlara ve kadrolara ulaşabilme imkânı elde edebilmektedirler. Yani kişinin mesleği bu imkânın ölçüsünü belirlemektedir. Bundan dolayı siyasal yaşama olan ilgi ve siyasal katılım, meslek statüsü yüksek olan bireylerde daha fazla gözükmektedir. İyi eğitim almış yüksek statüdeki mesleklere ulaşmış bireylerde siyasal yaşama katılım hatta aktif rol oynama diğerlerine göre daha yüksek olabilmektedir (Büyüktosunoğlu, 2013: 29). Bireylerin siyasal katılımlarında etkili olan bir diğer unsur da yaşadıkları yerle ilgilidir. Kentleşme siyasal katılımın şeklini belirleyebilmektedir. Bu konu ile ilgili tam bir netlik olmamakla birlikte, belirli dönemlere göre değişiklik gösterebilmektedir. Kimi çalışmalarda kentte yaşayanların daha fazla katılım gösterdikleri, kimi çalışmalara göre ise kırdaki yaşayanların daha fazla katılım sağladıkları tespit edilmiştir. Aile, bireylerin siyasal katılımlarında en çok etkili olan faktörlerden biri olarak görülmektedir. Yapılan araştırmaların bulguları gösteriyor ki aile üzerinde etkili olan sosyo-ekonomik bir faktör, bireyin siyasal tercihinde de etkili olmaktadır. Fakat günümüzde aile bireyleri arasındaki iletişimin eskiye oranla azalmasının ailenin bireyin siyasal katılım davranışı üzerindeki etkisinin diğer faktörlere göre biraz daha düşük olmasına neden olabileceği ifade edilmektedir. Bu etkinin ne kadar olabileceğine dair araştırmalar farklı sonuçlar vermektedir. Bunun nedeni ise aile içi iletişimin azalması ile ailenin siyasal katılımında bireyleri etkileme oranını düşürebileceği kanısındır (Kapusızoğlu, 2008: 45).

Siyasal İlgi; siyasal ilgi de siyasal katılma davranışlarını etkileyen unsurlardan biri olarak ortaya çıkmaktadır. Bireylerin siyasal ilgilerinin artmasıyla katılma da buna bağlı olarak artmaktadır. Oy verme gibi bir vatandaşlık hakkı olan bazı eylemler demokrasinin vazgeçilmez bir unsuru olarak gözüke de bu gibi katılım biçimleri siyasal ilgi olmadan da yapılabilmektedir. Fakat siyasal sistemde bir sorunun çözümünde bürokrasiyle nasıl bir ilişki kurulabileceği ve nasıl çözüme ulaşılabileceği siyasal ilginin yüksek olmasıyla bağlantılı şekilde ilerlemektedir. Siyasal ilginin yüksek olması bireylerin doğru siyasal katılma davranışlarına yönelmesinde etkili olmaktadır (Kalaycıoğlu, 1983: 41). Kalaycıoğlu (1983) siyasal ilgiyi; “siyasal olayları, siyasal sistemin işleyişini ve siyasal kararların alınmasını sürekli ve düzenli olarak izlemek eğilimi” olarak tanımlamaktadır (Kalaycıoğlu, 1983: 41). Siyaseti takip eden bireylerin siyasi duruşları, tutum ve davranışları, siyasi yapıları ve siyasi faaliyetleri siyaset takip etmeyenlerden farklıdır. Siyasal ilginin düzeyi kişinin sahip olduğu siyasal düşüncesini geliştirmektedir. Aynı şekilde siyasi ilgi arttıkça siyasi katılım da artar çünkü siyasi ilgi siyasi sistemleri anlamaya yardımcı olmaktadır. Siyasal ilgi, siyasal yaşam yöneliminin işaretlerinden birisidir. Siyaseti takip eden ve sorgulayanların siyaset arenasında daha aktif oldukları söylenebilir. Siyasal ilgi, siyasal toplumsallaşma sürecini de etkileyerek, bireylerin siyasal eylemlerini bilinçli bir şekilde yerine getirmelerine yardımcı olmaktadır.

Siyasal katılımı etkileyen psikolojik faktörlerde bulunmaktadır. Seçmenlerin, siyasal sistem aktörlerinden beklentilerini karşılayamaması ve siyasal kampanyalarda verilen sözlerin tutulmaması gibi durumlar siyasal katılımı etkileyebilmekte ve halkın siyasetten uzak durmasına neden olabilmektedir (Gücük, 2006: 14). Dolayısıyla, seçmenlerin beklediklerini alamamaları gibi sebeplerden dolayı psikolojik etkiler oluşabilmekte ve bu da siyasal katılımı o yönde etkileyebilmektedir.

Psikolojik faktörler kişilerin tutum ve davranışlarını etkileyen en önemli unsurlardan biri olarak bilinmektedir. Bireylerdeki çoğunluğun yöneldiği yere yönelme isteği, kızgınlıkların olması, siyasi yapılaşmadan korkunun olması ve ekonomik bazı baskılar kişilerin siyasal katılımlarında olumlu ya da olumsuz bir şekilde etkili olabilmektedir. Psikolojik etkenler seçmenlerin oy verme davranışlarında ve parti tercihinde de etkili olan

önemli unsurlardan biri olarak göze çarpmaktadır. İnsan davranışlarının temelini oluşturan ihtiyaçlar bireylerin siyasal katılımında etkili olmaktadır. İhtiyaçlar kişilerde gerginlik oluşturan ve harekete geçiren davranışların oluşmasında etkili olabilmektedir. Günümüz koşullarında bireyler tatmin boyutlarının yüksek olabilmesi için ihtiyaçlarını tamamlayabilme arayışına girmektedir (Kılıç, 2015: 96). Bundan dolayı seçmen davranışındaki olumlu psikolojik durumlar siyasal katılmayı olumlu yönde etkileyebilmekte iken olumsuz psikolojik durumlar siyasal katılmayı olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Bireyin psikolojik niteliklerinin ve kişilik yapısının etkisinde gerçekleşen davranışı siyasal katılmayı etkilemektedir. Siyasal katılımın bir biçimi olan seçmen davranışı siyasal etkinlik duygusu, vatandaşlık duygusu, empati, sosyal girişkenlik, olumsuz değişkenler gibi psikolojik faktörden etkilenmektedir.

Siyasal Etkinlik Duygusu; etkinlik, bireylerin eylem ve davranışlarıyla olay ve durumları etkileyebilecekleri inancına sahip olup olmadıklarını ifade eden bir kavramdır. Bu tanıma göre kimileri bu inanca karşı olumlu bir tutum içindeyken kimileri ise olaylar karşısında çaresiz ve güçsüz kalmaktadır. Buna göre siyasal katılımı etkileyen önemli psikolojik faktörlerden birinin etkinlik duygusu olduğu söylenebilir; çünkü siyasal etkinlik duygusunun zayıf ya da güçlü olması siyasal katılım oranını artırmakta ya da azaltmaktadır.

Vatandaşlık Duygusu; siyasal katılımı destekleyen psikolojik faktörlerden bir tanesi de vatandaşlık duygusudur. Vatandaşlık duygusu, insanlarda sorumluluk ve hesap verebilirlik duygusunu beslemektedir. Baykal (1970), vatandaşlık ile siyasal katılım arasında pozitif bir ilişki olduğuna dikkat çekmektedir. Aynı zamanda yükseköğrenim ve sosyo-ekonomik statünün yurttaşlık bilincini artırdığını belirtmektedir. Bireyler siyasal sürece katılmayı yerine getirilmesi gereken önemli bir vatandaşlık görevi olarak görmektedirler. Siyasal yaşamda yurttaşlık bilincine sahip kişiler daha istekli ve aktiftir (Baykal, 1970: 100). Vatandaşlık duygusu hem ideolojik bir nitelik hem de manevi bir niteliktir. Bireyler siyasi hayatta etkili olup olmadıklarını düşünmezler, sadece siyasi sürece katılmayı bir vatandaşlık görevi olarak görürler.

Empati; Lerner, kişinin siyasal katılımını etkileyen psikolojik değişkenlerden biri olarak ‘empati’ kavramını yorumlar. Kavram modern bir temelde ele alınsa da siyasal katılımında da açıklayıcı bir niteliği vardır. Empati, kişinin soyut düşünmesi, kendini başkalarının yerine koyması, yenilikleri benimsemesi veya kabul etmesi olarak tanımlanır. Lerner, modern toplumun katılımcı bir toplum olduğuna inanır, dolayısıyla katılım ile empati arasında bir ilişki vardır (Turan, 1976: 88). Empati ölçeğine göre hareket eden bireyler, kendi dar kalıplarının dışına çıkarlar. Bu, katılımcı toplumun gelişimi için önemli bir ilerleme işaretidir.

Sosyal Girişkenlik; sosyal girişkenlik, girişimcilik ve proaktiflik anlamına gelmektedir. Bu açıdan sosyal girişkenlik duygusunun etkinlik duygusuna benzer bir anlamı olduğunu söylemek mümkündür. Örgütlenme, kolektif bilinç ve sosyalleşme sosyal girişkenlik duygusuyla birlikte artmaktadır çünkü sosyal girişkenlik duygusu yüksek olan bireyler, kişi ve olaylara karşı daha girişken davranışlar sergilemektedirler. Başka bir deyişle, bu duygu insanlara özgürce hareket etme, sağlıklı ve rahat bir şekilde iletişim kurma ve toplumsal hareketleri organize etme yeteneği ve becerisi kazandırmaktadır (Dilber, 2013: 4). Bu bağlamda sosyal girişkenliğe sahip bireyler, siyasi etkileşim ve faaliyetlerde daha rahat ve yeteneklidir. Bu durumun

oluşmasında hiç şüphesiz sadece sosyal girişkenliğin değil, diğer psikolojik faktörlerin de rolü vardır. Aslında psikolojik faktörleri birbirlerinden ayırmak mümkün değildir.

Olumsuz Psikolojik Değişkenler; siyasal katılımı etkileyen tüm psikolojik değişkenlerin siyasal katılım üzerinde olumlu bir etkisi olmayacaktır. Siyasal katılımı olumsuz etkileyebilecek psikolojik değişkenler de mevcuttur. “Yabancılaşma” bu değişkenlerden bir tanesidir. Siyasal yabancılaşma, bireyin siyasi sistemle hiçbir ilgisi olmadığını ifade etmektedir. Başka bir deyişle, kişinin siyasal yapı ve kurumları kendi dışında yer alan yapılar olarak ele almaktadır (Turan, 1976: 88). Siyasal yabancılaşma sürecinde bireyler, herhangi bir siyasal beklenti olmaksızın içinde yaşadıkları topluma, siyasete ve çevreye karşı kayıtsız kalmaktadırlar. Yabancılaşmış bireyler, siyasal sistemden koparak siyasal eylemde bulunmazlar. Aslında siyasi kayıtsızlık da bir siyasi katılım eylemidir; ancak bu davranış aktif katılım değil, pasif ve negatif katılımdır (Turan, 2014: 196). Anomi ve sinizm siyasal katılımı olumsuz etkileyen bir diğer değişkenlerdendir. Toplumsal normların değiştiği, düzenin ve güvenilirliğin kaybolduğu bir sistem birey için anlamsız hâle gelmektedir. Sonuç olarak, bireyde anomi durumu ve bir dışlanma duygusu ortaya çıkmaktadır. Bunu yaşayan bireyler siyasi katılımdan uzak durmaktadırlar. Sinizm ise insanların siyasete ve siyasal kurumlara karşı olumsuz tutumlar sergileyerek siyasal katılımdan kopmasıdır (Atabey ve Hasta, 2018: 492).

2. KUŞAK KAVRAMI VE KUŞAKLARIN SINIFLANDIRILMASI

Kuşak kavramı genel olarak, neredeyse aynı yıllarda doğmuş kişilerin, aynı dönemin şartlarında yetişmeleri ve yaşamaları, benzer olaylara tanıklık etmeleri, benzer yazgıları yaşamaları ve benzer sorumlulukları üstlenmelerinden kaynaklı bir bütün olarak değerlendirilmelerini ifade etmektedir. Kuşak aralıkları küresel çapta teknolojik, siyasi, ekonomik, kültürel ve sosyal olaylarla zaman içerisinde oluşmuş veya oluşmakta olan aralıklardır. Ayrıca icatlar, savaşlar, çeşitli salgınlar ve müzik akımları gibi benzer olaylar da söz konusu kuşaklar arası aralıkların açılmasının nedenleri arasında sayılabilir. Bu bağlamda her kuşağın değer yargıları ve hayatı yaşama biçimleri, o kuşağın oluşmasına etki eden durum ve olaylardan ayrı düşünülemez (Uysal, 2015: 440). Aynı zamanda kuşak kavramı, birçok farklı bilim dalının ilgi alanına giren bir kavramdır. Söz konusu bilim dallarının çalışmaları incelendiğinde kuşak kavramının genel olarak benzer zaman diliminde doğan bireylerden meydana gelen kitleler olarak ifade edildiği görülmektedir. Bununla beraber benzer tecrübe ve bireyin yaşamına yön veren kitlesel oluşumlar şeklinde de bir yaklaşım bulunmaktadır (Berkup, 2014: 220). Dolayısıyla aynı olaylara ve durumlara maruz kalan, aynı sorumlulukları üstenen ve aynı zaman aralığında dünyaya gelen kitlelerin tümü kuşak olarak sınıflandırılmakta veya adlandırılmaktadır (Fındık, 2013: 40-44). Bu bağlamda farklı kuşakların değer yargılarında ve bakış açılarında önemli farklılıklar olmaktadır. Kuşağın meydana geldiği zaman diliminde yaşanan olaylar, kuşağın yetiştirilme tarzı ve yetiştirilme ortamları söz konusu farklılıklara neden olmaktadır. Kuşaklar arasındaki bu tarz farklılıklar, kuşaklar arası ve bireyler arasında kişilik özellikleri, çalışma hayatı ve sosyal ilişkiler kapsamında gözlenebilir ölçüde ayırt edici özelliklere sahip olmasına neden olmaktadır. Doğal olarak bu tür ayırt edici özellikler toplumsal çatışmalara ve anlaşmazlıklara neden olmaktadır. Özellikle de anlaşmazlıklar; algılama, iletişim kurma ve olaylara bakış açısından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla kuşakları sınıflandırmak ve karakteristik özelliklerini tanımlamak sorunların çözülmesinde önemli bir adım olarak görülmektedir (Adıgüzel vd., 2014: 166-167). Bu çalışmalar neticesinde kuşaklar kendi içerisinde sessiz kuşak, patlama kuşağı (bebek patlaması), X Kuşağı, Y Kuşağı ve Z Kuşağı olarak ayrılmıştır (Berkup, 2014: 219).

Kuşak sınıflandırmaları, sadece kişilerin doğum yılları esas alınarak değil, doğup büyüdüğü toplumda meydana gelen toplumsal olaylar, yaygın olan kültür ve düşünce kalıpları, değer yargıları, davranış biçimleri ve tecrübeleri de dahil edilerek yapılmalıdır (Zemke vd., 2013'ten aktaran Çelen, 2019: 12). Bireyler içine doğup büyüdüğü toplumun kültürünü benimseyerek kendi değer sistemlerini geliştirirler. Bireylerin değer sistemleri ve kültürleri, toplumun diğer üyeleriyle olan iletişimlerini, yaş olgusunu nasıl algıladıklarını, yaşlılara veya gençlere bakış açılarını, algı, tutum ve inançlarını, davranış biçimlerini, tercihlerini ve eylemlerini doğrudan etkilemektedir. Kuşak sınıflandırmalarına etki eden olaylar incelendiğinde genel olarak ülkenin siyasi tarihi, sosyolojik yapısı, gençlerin davranış biçimleri ve aile üyeleri arasındaki çatışmalar ve teknoloji alanında yaşanan yenilikler ile yakın ilişki içerisinde olan sınıflandırmaların ülkemiz açısından öne çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte daha önce de belirtildiği üzere, kuşakların ortaya çıkmasına etki eden çok sayıda unsur bulunmakta ve bu unsurlar toplumdaki farklılıkları göstermektedir. Farklı tarih aralıklarını ve isimleri içeren kuşak sınıflandırmalardan bazıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. Kuşaklar ve Özellikleri

Kuşaklar	Doğum Tarihleri	Kuşak Özellikleri
Sessiz Kuşak	1925-1945	Yaşadıkları dünya savaşı nedeniyle yaşamak için çalışan, otoriteye sadık, itaatkâr, disiplinli ve tutumlu.
Bebek Patlaması Kuşağı	1946-1964	II. Dünya Savaşı'nın hemen sonrasındaki nüfus patlaması yıllarında doğan, çalışkan, idealist ve insan hakları hareketinin önemli temsilcileri.
X Kuşağı	1965-1979	İdeolojik, rekabetçi, hızlı terfi bekleyen, şüpheli ve bağımsız.
Y Kuşağı	1980-1999	Özgür, tatminsiz, otorite karşıtı, iyi eğitilmiş, kolay adapte olabilen ve özgüvenli.
Z Kuşağı	2000-2020	Teknolojiye bağımlı bir hayata sahip olan, bireyselliğe önem veren ve ekran bağımlısı.
Alfa Kuşağı	2021- ...	Fiziksel eylemleri sevmeyen, az konuşan, makineleri insanlara tercih eden ve tamamen küresel bir toplumun ferdi.

Kaynak: Tuğba İçme, Yıldırım, T., & Büyük, U. (2022). Z kuşağı öğrencilerinin uzaktan eğitim algıları. Erciyes Akademi, 36 (1), s. 84.

Sessiz Kuşak; sessiz kuşak olarak adlandırılan kuşak, özellikle de 1925-1945 yıllarında doğan insanları kapsamaktadır. Bu kuşağa ait olan bireyler daha gelenekçi bir kesimi oluşturmaktadır. Bu kuşak Buhran, Büyük Buhran, eski asker kuşağı olarak da adlandırılmaktadır. Fakat sessiz kuşak denilmesinin sebebi, TIME dergisinin 1951'li yıllarda yayınlamış olduğu dergi kapağındaki hikâyeden kaynaklanmaktadır. Bu hikâyede sessiz kuşağın geleneklerine oldukça bağlı, kasvetli ve bir o kadar da kadercisi olduğu ifade edilmektedir. Ancak bu kuşağın oldukça umutlu bir kuşak olduğunu da ifade edebiliriz. Sessiz Kuşağın II. Dünya Savaşı'na katılmamış olsa da söz konusu kuşağın meydana geldiği zamanda II. Dünya Savaşı'nın yaşanmış olması bu kuşağın kasvetliliğini ve kaderciliğini açıklamaktadır. II. Dünya Savaşı'nın yaşanması bu kuşağın zor şartlarda ve sıkıntılarla dolu bir yaşam geçirmesine de neden olmuştur. Böylelikle bu kuşağın kendini gösterdiği

dönemlerde nüfus oldukça düşmüş, doğum oranları azalmış ve toplumsal tepkiler de azalmıştır. Bunlardan kaynaklı olarak bu kuşak sessiz kuşak olarak adlandırılmıştır (Karaaslan, 2014: 35-36). Sessiz kuşak özellikle de günümüzde toplumuna sadık, disiplinli ve devlet otoritesine karşı oldukça saygı duyan bir kuşak olarak ifade edilebilmektedir. Bu kuşağı oluşturan bireyler, sosyal hayatlarında onur, ahlak ve dürüstlük gibi kavramlara oldukça önem vermektedirler. Aynı zamanda söz konusu kavramlara iş hayatlarında da önem vermektedirler. Bu bağlamda bu kuşağın bağlı olduğu otoritelere bağlılıkları yüksek ve sadık oldukları bilinmektedir (Frandsen, 2009: 34). Sessiz kuşak olarak ifade edilen bu kuşak, kendilerine yönelik yapılacak ödüllendirmeleri kademe alma ve rütbe yükseltme olarak beklemektedirler. Bu duruma neden olan etken ise Sessiz Kuşak'ın çalışmaktan geri kalmamaları ve fedakârlık gösteren bir yapıya sahip olmaları ifade edilebilir. Aynı zamanda bu kuşağın bir ortamdan veya işten ayrılmaları oldukça zordur ve bu durumu en son çare olarak düşünmektedirler. Son olarak bu kuşağın teknolojik gelişmelere ve yeni düşüncelere kapalı olduğunu söyleyebiliriz (Hannay ve Fretwell, 2011: 4, Pekala, 2001: 31).

Bebek Patlaması Kuşağı; sessiz kuşaktan sonra meydana gelen bebek patlaması kuşağının en belirgin özelliği ise II. Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkmasıdır. Bundan dolayı Bebek Patlaması Kuşağı'nı meydana getiren bireyler genellikle 1946-1965 yıllarında doğan bireylerdir. Bu yılların seçilmesinin en temel nedeni II. Dünya Savaşı sonrasında çoğu ülkenin doğum oranlarını artırma politikasıdır. Bu politika sonucunda ülkelerin nüfusunda hızlı bir biçimde artış gözlemlenmiş ve bu dönemde doğan bireyler topluluğu ise bebek patlaması kuşağı olarak sınıflandırılmıştır. Bu kuşak daha sonra birçok önemli olaya bizzat şahit olacaktır (Aydın, 2020: 44). Bebek patlaması kuşağı, günümüzde olduğu gibi çalışma alanlarında da oldukça aktif rol oynamış ve toplumun gelişmesine doğrudan katkıda bulunmuştur. Aynı zamanda bu kuşağı oluşturan bireyler kitle iletişim araçlarından olan televizyon ve radyoyu yoğun bir şekilde kullanmışlardır. Sessiz kuşakta olduğu gibi bebek patlaması kuşağındaki bireyler, çalışma hayatlarında ve sosyal yaşamlarında çalışkanlığa, özveriye, idealistliğe ve otoriteye saygıya önem vermektedir. Ancak bebek patlaması kuşağı, sessiz kuşak gibi toplumsal olaylara sessiz kalmamışlardır. Bu duruma neden olan etmen ise II. Dünya Savaşı sonrasında yenedünya düzeni kurmaya çalışmalarıdır. Aynı zamanda sessiz kuşak gibi kıtlığa ve sıkıntılara maruz kalmaları, bebek patlaması kuşağını geleceğe yönelik hırslandırmış ve cesaretlendirmiştir. Böylelikle diğer kuşaklara oranla daha işkolik bir yapıya bürünmüştür. Bu kuşağın en temel özelliği ise özgürlük, eşitlik ve bağımsızlık gibi düşüncelere önem vermesidir. Bebek patlaması kuşağındaki bireylerin üzerinde durdukları konular değişkenlik gösterse de genel olarak kadın-erkek eşitliği, ırkçılık karşıtlığı ve çevreye yönelik duyarlılık gibi konular üzerinde durmuşlardır (Howe ve Strauss, 2007: 48). Bebek patlaması kuşağındaki bireyler, kendilerini daha ayrıcalıklı ve özel hissetmeleri düşüncesine karşın Bebek patlaması kuşağındaki bireyler oldukça işkolik, azimli ve rekabetçidirler. Aynı zamanda her bir başarı için bir bedel ödenmesi gerektiğine inanmaktadırlar (Tolbize, 2008: 2-5). Bebek patlaması kuşağı geleceği için bugünden çalışmayı daha doğru görmektedir (Aka, 2018: 120-122). Bebek patlaması kuşağı üyelerinin karakterlerinin şekillenmesinde ebeveynlerinin yetiştirme tarzlarının yanında kendi dönemlerinde meydana gelen olaylar da büyük ölçüde etkili olmuştur. Öyle ki Soğuk Savaş'ın yaşandığı yıllara denk gelmeleri bu kuşağın, "Soğuk Savaş Dönemi Çocukları" olarak adlandırılmalarına sebep olmuştur (Berkup, 2015: 68).

X Kuşağı; 1965-1980 yıllarında doğan tüm bireyler X kuşağını oluşturmaktadır. X kuşağı diğer kuşaklardan farklı olarak, Soğuk Savaş dönemlerindeki belirsizlik ortamında meydana gelmiş ve yetiştirilmiştir. X kuşağını oluşturan bireylerin, belirsizliğin yoğun olduğu bir ortamda yetiştirilmesi daha çok gelecek kaygısına sahip

olmalarına neden olmuştur. Bu durum, X kuşağı döneminde doğan bireyleri çokça çalışmaya, maddi imkânlar oluşturmaya ve yüksek yerlerde bulunma isteğine itmiştir. Ayrıca X kuşağını meydana getiren bireyler teknolojik yeniliklerin başladığı bir dönemde yaşamışlardır. X kuşağı kendisinden önceki kuşaklara nazaran daha az sadakat duygusuna sahiptir ve sadakatleri duruma göre değişkenlik gösterebilmektedir. Buna karşın X kuşağını oluşturan bireyler, geleneksel ve kültürel değerlere önem vermişlerdir. Böylelikle toplumsal olaylara tepkisiz ve duyarsız kalmamışlardır (Altuntuğ, 2012: 205). Bebek patlaması kuşağını oluşturan bireyler, X kuşağını oluşturan bireylerin anne ve babalarıdır. Bebek patlaması kuşağının işkolikliğinin sonucu olarak, X kuşağını oluşturan bireyler, kendilerinden önceki kuşaklara nazaran, ebeveynleri ile daha az vakit geçirmişlerdir. Bundan dolayı X kuşağı bireyleri, kendilerine daha çok güvenen ve yeteneklerini kullanan bireylerden oluşmaktadır. Bu bağlamda bakıldığında X kuşağını bir geçiş kuşağı olarak da tanımlayabiliriz. X kuşağı içerisinde olan bireyler devamlı yenilenen ve değişen bir dünyada yaşadıklarının farkındadırlar. Bundan dolayı da kendilerinden önceki kuşaklara göre daha çok sorgulayıcı yapıları vardır. Aynı zamanda X kuşağı, değişen ve devamlı olarak yenilenen çevrelerine adapte olabilmişlerdir. Bu adaptasyon sayesinde X kuşağı, karşılaştıkları sorunlara kolayca çözüm bulabilmiş ve olayları daha kolay analiz edebilir hâle gelmişlerdir. Çözüm bulabilme ve analiz etme yeteneklerine sahip olan X kuşağı özellikle de kişisel gelişimlerine oldukça önem vermektedirler. Bu bağlamdan hareketle X kuşağını oluşturan bireyler sıkıcı ve gelişime kapalı olan iş ortamlarından pek de haz etmezler. Onlar için olması gereken iş ortamı, çalışan bireyleri kişisel anlamda geliştiren ve onların ufkunu açan ortamlar olmalıdır.

İlgili yıllarda dünyada ve Türkiye’de köklü bir değişim ve dönüşümün süreci başlamıştır. X kuşağını temsil eden dönemin ilk yıllarında dünya genelinde ekonomik sıkıntılar baş gösterse de ilerleyen zamanlarda eğitim, sağlık ve nüfus ile ilgili önemli kararlar alınmış ve uygulanmaya başlanmıştır. Özellikle toplumsal, kültürel, ekonomik, siyasi ve politik açıdan ilerleme sayılabacak gelişmeler yaşanmıştır. Türkiye açısından X kuşağı radikal dönüşümlere şahit olup ülke çapında yeni bir denge ve düzen kurulmasının her aşamasında süreçle iç içe büyümüş bir kuşaktır (Acılıoğlu, 2017: 25). Dönüşümün temellerinin atıldığı 1970’li yıllarda meydana gelen ekonomik, sosyal ve siyasi birçok olay X kuşağının çocukluk ve gençlik yıllarına denk gelmiş ve karakteristik özelliklerinin oluşumunda önemli izler bırakmıştır.

Y Kuşağı; günümüzün çalışma hayatının çoğunu oluşturan Y kuşağı, genellikle 1980-1999 yılları arasında doğan bireylerin bütününe kapsamaktadır. Bu kuşağın ebeveynleri X kuşağını oluşturan bireylerdir. X kuşağının bağımsızlık ve yeniliklere açık oluşu, Y kuşağını oluşturan bireylerin de daha çok soru soran ve sorgulayan bireylerden oluşmasına neden olmuştur. Y kuşağının bu niteliğinden dolayı İngilizcede ‘neden’ anlamına gelen Y harfi ile anılmıştır (Ayhün, 2013: 110). Y kuşağını oluşturan bireyler topluluğu çeşitli bilim insanları tarafından ‘Milenyum Kuşağı’, ‘Geleceğin Kuşağı’, ‘W Kuşağı’, ‘Net Kuşağı’ veya ‘Dijital Kuşak’ olarak da adlandırılmıştır (Tolbize, 2008: 45). Aynı zamanda Y kuşağı, sosyokültürel farklılıkların azalmaya başladığı ve kadın haklarının öneminin anlaşıldığı bir dönemde yetiştirilmiştir. Bu türde sosyal değişikliklerin hızlı olduğu bir ortamda Y kuşağının çokça soru sorması normal karşılanmaktadır (Özyeğin, 2011: 159). Y kuşağını oluşturan bireyler, kendilerinden önceki kuşaklara nazaran sorumluluk anlayışından kaçmak isterler. Bunun dışında seyahat etmekten ve yeni şeyleri keşfetmekten çok haz alırlar. Keşfetmeyi seven Y kuşağı, kendileriyle ilgilenmeye ve kendi bağımsızlıklarına oldukça önem vermektedirler. Y kuşağını oluşturan

bireyler, genellikle kişisel ilişkilerini ciddiye almazlar ve evlilik sorumluluğundan uzaklaşmayı daha çok tercih ederler. Y kuşağının sorumluluk düzeyinin düşük olmasının temeli, kendilerinden önceki kuşaklara nazaran daha az zorluk çekmeleri ve ebeveynlerinin onların her istediklerini yapmaya eğilimli olmalarındandır. Ayrıca Y kuşağının kendisinden önceki kuşaklara oranla otoriteye olan bağımlılıkları daha azdır. Y kuşağının bir diğer özelliği de eğitime oldukça önem vermesidir. Y kuşağını oluşturan bireyler çalışma hayatının çoğunluğunu oluştursa da hâlâ çeşitli kurslara ve eğitimlere katılmaktan geri kalmazlar. Y kuşağını oluşturan bireyler ebeveyn olarak, çocuklarının eğitim ve öğretim hayatlarına oldukça önem vermektedirler. Y kuşağının yetiştirdiği bireyler, yüksek lisans ve doktora yapmak istemektedirler (Solmaz, 2017: 102). Y kuşağını oluşturan bireylerin bir diğer özelliği ise çağ değiştiren nesil olarak görülmesidir. Çağ atlayan nesil olmasındaki önemli faktörler, günümüz çalışma ortamının çoğunu oluşturması, çalışma hayatına disiplinden ziyade eğlenceyi katması, bireysel çalışmaktan çok grup halinde hareket etmesi, internet teknolojisine olan bağımlılığı ve diğer kuşaklara nazaran daha iyimser bir yapıya sahip olması şeklinde ifade edilebilir. Y kuşağını oluşturan bireyler kendilerinden önceki kuşaklara oranla daha eğitilmiş kişilerdir ve kendilerinden sonraki bireylerin de eğitilmiş bireyler olmasını arzulamaktadırlar. Bundan dolayı Y kuşağı, yeni fikirlere ve teknolojiye açık bireylerden oluşmaktadır. Yeni fikirlere ve teknolojiye açık olması, birçok alanda başarı gösterebilecek ve değişiklikler yapabilecek bir kuşak olarak anılmasına neden olmuştur. Bu kuşağı oluşturan bireyler, tek bir iş ortamında kariyerlerini tamamlamak istemezler; bundan dolayı iş değiştirmek onlar için rutin bir davranıştır. Aynı zamanda Y kuşağı, uzun saatler çalışmaktan kaçınırlar, eğlenceye ve kendilerine de vakit ayırmak istemektedirler. Daha öncesinde ifade edildiği gibi otoriteye olan bağımlılıkları zayıftır. Bu nedenle kendi kariyer ve gelecek planlarını kendileri yapmaktadırlar (Gürbüz, 2015: 41-43).

Aynı zamanda Y kuşağını oluşturan bireylerin Türkiye nüfusunun yaklaşık 25 milyon olduğu düşünülmektedir. Bu nüfusun daha sonraki yıllarda Türkiye'nin ortaya çıkardığı iş gücünün yüzde 60'ını temsil edileceği de öngörülmektedir. Bundan kaynaklı olarak Y Kuşağı üzerine yapılan araştırmalar son yıllarda artış göstermektedir (Aygenoğlu, 2015: 13). Dünyada ve Türkiye'de yaşanan teknolojik gelişmeler başta olmak üzere, tüm dünyada etkileri hissedilen siyasi, ekonomik, kültürel ve toplumsal olaylar, Y Kuşağı üyelerinin hem bireysel hem de grup olarak karakterlerinin oluşumunda ve kendilerinden önceki kuşaklardan büyük ölçüde farklı yönlerinin ortaya çıkmasında etkili olmuştur.

Bilgisayar kullanımı ve internet erişiminin yaygınlaşması dışında, kadınların çalışma hayatına katılmaları, çocuklara öncelik veren kültür yapısının yerleşmesi, cinsiyet eşitliğinin kabul görmesi gibi sosyal temelleri olan konuların gündemde olması tüm dünyada Y Kuşağı'nın karakteristik özelliklerinin oluşmasında etkili olmuştur (Karaaslan, 2014: 49). Türkiye'de yaşanan toplumsal olaylar ve sosyal yaşama dair gelişmeler, Y kuşağı mensubu bireylerin olayları algılama şekillerinde, diğer kuşaklardan farklı bakış açılarına sahip olmalarında ve çeşitli alanlara dair değerlerinin oluşmasında etkili olan unsurların başında gelmektedirler. Sosyal yaşama dair söz konusu gelişmelere, teknoloji ve internet kullanımının yaygınlaşması ve küreselleşme örnek verilebilmektedir. Bunun haricinde özellikle birçok araştırmacı tarafından kuşağın başlangıç tarihi olarak kabul edilen 1980 yılında yaşanan siyasi gelişmeler, Y Kuşağı'nın ilerleyen yıllarda hem sosyal yaşamda hem de çalışma yaşamında nasıl bir tavır sergileyeceği hakkında fikir vermektedir.

Z Kuşağı; Z kuşağı'nı oluşturan bireylerin doğum aralıkları çeşitli kaynaklarda farklılık gösterebilmektedir. Fakat literatüre bakıldığında genellikle 2000 yılı ve sonrasında doğan bireyleri kapsamaktadır. 2000 yılı

sonrasında özellikle internetin ve iletişim araçlarının gelişmesinden dolayı bu kuşağa internet kuşağı da denilebilmektedir. Bu kuşağın en önemli niteliği, internetin ve ona bağlı teknolojinin yoğunlukla kullanıldığı bir ortamda kendisini göstermesidir. Bu bağlamda Z kuşağını oluşturan bireyler, teknolojiye oldukça yatkınlardır. Teknolojiye yatkın olmaları öğrenmek istediklerini daha kolay ve hızlı öğrenir kılmıştır. Aynı zamanda Z kuşağı bireyleri, yapmaları gereken işleri daha çabuk bitirebilmektedir. Bu çabukluğu ise teknolojiye olan bağlılıklarına borçludurlar. Söz konusu olan bağlılıklarından dolayı yanlarında hep taşınabilir ve iletişim kurulabilir teknolojik araçlar bulundurmaktadırlar (Williams, 2010: 12). Z kuşağını oluşturan bireylerin özellikle de iletişim teknolojisine bağımlılıkları, dünyada ilk kez küresel bir kuşak olarak anılmasına neden olmuştur. Küresel bir kuşak olarak anılmasının altında yatan neden bu kuşağı oluşturan bireylerin kendilerine özgü kültürden çok küresel ve globalleşen bir kültürden beslenmesidir. Z kuşağını oluşturan bireyler, aynı yemekleri yemekte, aynı kıyafetleri tercih etmekte, aynı tarzda sosyal medya uygulamaları kullanmakta, genel anlamda aynı tarz müziklere yönelmekte ve birbirlerine benzeyen düşünceleri takip edebilmektedirler. Hatta bu küreselleşmeden dolayı Z kuşağının birbirleriyle kurdukları iletişim bile kendince özgünleşmiştir. Bu durumdan kaynaklı olarak Z kuşağı öncesinde bulunan kuşaklar, onların kullandığı kelimeleri ve mecazları anlamakta zorluk yaşayabilmektedirler.

‘Dijital Kuşak’ olarak da adlandırılan Z kuşağı, sosyal hayat biçimleri kendilerinden önceki kuşaklara göre daha farklı bir şekilde biçimlenmektedir. Z kuşağı sosyal hayatlarını sanal ortamlar üzerine kurmaktadır. Bu durumun en temel sebebi, Z kuşağının internetle iç içe yaşam sürdürmesidir. Bu iç içe geçmişliği taşınabilir iletişim araçlarına borçludurlar. Bu araçlar sayesinde küresel bazda sosyal ağlar kurabilmekte ve bu sosyal ağlar sayesinde istedikleri bilgiye ulaşabilmektedirler. Söz konusu olan küresel ağlarla elde ettikleri bilgilerle karar vermekte ve algılarını şekillendirmektedirler. Bundan dolayı da Z kuşağını oluşturan bireylerin aldığı kararlar ve algılamalar benzerlik gösterebilmektedir. Ayrıca Z kuşağının söz konusu olan sosyal ağlar vasıtasıyla toplumsal krizlere, çevresel olaylara, ekonomik sorunlara, diplomatik problemlere, terörizm gibi konulara olan duyarlılıkları ve haberdarlıkları daha fazladır. Bunların dışında Z kuşağı, çalışma hayatına tam olarak girmese de kendisinden önceki kuşaklara nazaran çalışma hayatında daha esnek hareket etmeyi sevmektedirler. Bu esnek hareketlilik onların duygusal dünyalarını da etkilemektedir. İnternet ile iç içe olan Z kuşağı, kolayca bilgiye ulaştığı için daha akıllı kararlar verebilmekte lakin internetle iç içe olmaları, onların duygusal zekâlarını törpülemektedir (Solmaz, 2017: 105). Z kuşağını oluşturan bireylerin özelliklerini şu şekilde ifade edebiliriz (Bakırcan, 2017: 26). Z kuşağının internetle iç içe olmasından dolayı zihinsel olaylarda hızlı ilerlemeler gözlemlenebilir. Y kuşağının aksine Z kuşağı takım çalışmalarına çok da uygun değildir. Diğer tüm kuşaklara oranla Z Kuşağı, daha bencil ve özgürlüklerine daha çok düşkünlüdür. Gerçek zamanlı sosyal hayattan çok, sanal tabanlı sosyal hayatı tercih etmektedirler. Z kuşağının ebeveynleri, daha koruyucu ve sahiplenicidirler. Z kuşağının bir önemli özelliği de sayısal düşünme yetenekleri ve sayısal problemlere düşkünlükleri dikkat çekicidir. Z kuşağı bir diğer özelliği ise bilimsel bilgilere olan eğilimleridir. İnternet teknolojilerine olan bağlılıkları bu konuda onlara fayda sağlamaktadır. Diğer kuşaklara göre daha çok bireyselliği tercih etmektedirler. İnternetin meydana getirdiği sanal gerçeklik dışında kolay kolay arkadaşlık kuramadıkları gözlemlenmektedir. Sanal dünya üzerinden fark ettikleri lüks hayata eğilimlidirler. Bu durumun en temel sebebi kendilerinden önceki kuşaklar gibi zorluklar ve sıkıntılar içerisinde yetişmemişlerdir. Hayata karşı istekleri diğer kuşaklara oranla daha nettir. Bu netlik sayesinde hedeflerine daha kolay odaklanabilirler. Z kuşağına göre

imkânsız denilen bir kavram yoktur. Onlara göre imkânsız olarak görünen olaylar, istenirse gerçekleştirilebilir. Z kuşağının bu tür özelliklere sahip olmasının ve diğer kuşaklardan ayrılan bir noktada bulunmasının iki temel nedeni vardır. Bu nedenlerden ilki, Z kuşağını meydana getiren bireylerin, kırılmaların ve değişimlerin çok hızlı olduğu bir ortamda yetişmeleridir. İkinci temel neden ise, Z kuşağını oluşturan bireylerin, daha doğmadan önce tahmin ediliyor olmasıdır. Söz konusu diğer kuşaklar için bu durum pek de mümkün değildir (Altuntuğ, 2012: 206). Z kuşağını oluşturan bireyler, kişisel gelişime oldukça önem verebilmektedirler. Bu kuşağın yeni bir kuşak olmasından ve eğitime önem vermesinden dolayı çok diplomalı olması beklenmektedir. Z kuşağı pasif yapılı bir kuşak değildir, kendi tercihlerini yapabilen aynı zamanda kariyer planlaması da yapabilen bir kuşak olacağı da öngörülmektedir (Acılıoğlu, 2017: 31). Z kuşağını meydana getiren bireyler, daha önceki kuşaklara göre eğitim-öğretim hayatlarına daha erken başlamışlardır. Erken yaşta eğitime başlamalarındaki temel etken ise ebeveynleri olan X kuşağı ile Y kuşağının çalışma hayatını oluşturuyor olmasıdır. Bu açıdan bakıldığında Z kuşağı zihinsel gelişime erken yaşta başlamıştır. Bu durum Z kuşağının neden daha kolay ve hızlı öğrenir olduğunu açıklamaktadır. (Altunbay ve Bıçak, 2018: 132-140). Z kuşağı, genel olarak hayat standartlarının yükseldiği, refahın algısının arttığı, eğitim, sağlık, ekonomi gibi birçok alanda önemli değişim ve dönüşümlerin yaşandığı bir dönemde dünyaya gelmiş ve çok sayıda özelliği ile diğer kuşaklardan farklılaşmıştır. Bu farklılaşmanın temelinde ise teknolojik gelişmelerin olduğu görülmektedir (Ayhün, 2012: 102). Z kuşağı henüz çalışma yaşamının ilk yıllarında bir kuşak olduğu için kuşak hakkında kesin yargılarla konuşmak doğru olmasa da çağın şartları göz önüne alınarak bazı çıkarımlarda bulunulması yanlış olmayacaktır. Z Kuşağı, yaşamdan keyif almaya önem veren, teknolojiyi hızlı şekilde kavrayan bireylerden oluşması ile dikkat çekmektedir. Teknolojik aletleri kullanmaktaki yeteneğiyle öne çıkan Z kuşağı üyeleri, taşınabilen, hep yanlarında olan küçük aygıtlar, bilgisayarlar, MP3 çalarlar, i-Pod'lar, cep telefonları ve DVD oynatıcıları ile büyümüştür (Williams, 2010: 12). Buna göre Z Kuşağı üyelerinin yanlarından ayırmadıkları teknolojik aletler sayesinde her an insanlarla iletişimde kaldıkları ve hiçbir zaman tam anlamıyla yalnızlaşmadıkları söylenebilmektedir. Z kuşağı üyeleri için hayatlarının her alanını etkisi altına alan teknolojinin son çıkan ürünlerine sahip olmak oldukça önemlidir. Öyle ki ekonomik özgürlüklerine kavuştuklarında en çok tüketim yapacakları alanların başında teknolojik cihazların olması beklenmekte ve günlük yaşam haricinde, çalışma yaşamında da işleri kolaylaştırmak için ağırlıklı olarak teknolojiden yararlanacakları tahmin edilmektedir (Kavalcı, 2015: 91).

Z kuşağının karakteristik özelliklerinin oluşmasında etkisi olan bazı önemli olaylar değerlendirildiğinde diğer kuşaklarda olduğu gibi teknolojik gelişmeler, değinilmesi gereken konuların başında yer almaktadır. Teknolojik gelişmeler, Z kuşağının karakteristik özelliklerinin oluşmasına en çok etki eden faktörlerin başında gelmektedir. Özellikle 2001 yılından itibaren Apple firmasının piyasaya sunduğu ve yıldan yıla geliştirdiği teknolojik ürünler bu kuşağın en belirgin ilgi alanını ortaya koymaktadır. 2004 yılı itibariyle, sosyal medyanın ilk örneklerini oluşturan ve günümüzde sadece Z kuşağının değil ağırlıklı olarak X ve Y kuşaklarının da kullanmakta olduğu WhatsApp, Facebook, Instagram, Pinterest, Twitter, Tiktok ve Foursquare gibi farklı özellikleriyle ön plana çıkan sanal platformlar günlük yaşamı etkisi altına almışlardır (Berkup, 2015: 111).

Alfa Kuşağı; 21. yüzyılda gelecek olan nesli temsil eden alfalar kuşağı, hayata henüz yeni gelmiş kişilerdir. Ancak 2010 yılından sonra doğan bireyleri de bu kuşağa dâhil eden araştırmacılar da mevcuttur (Kayıkçı ve Bozkurt, 2018: 54-64). Bu nesil, doğumlarından itibaren dijital dünyanın içindedirler ve teknoloji ile beraber

büyümektedirler. Bugün Alfa kuşağının büyük bir bölümünün okul öncesi eğitimde okuyan kişiler olduklarını söylemek yanlış olmaz.

İletişim teknolojisinin bolluğu, eğitim binalarını iyi tasarlanmış bir mekân haline getirmekle kalmadı, aynı zamanda aileleri çocukları büyürken nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda daha bilinçli hâle getirdi. Böylece bilinçli bir seçimin ardından alfalar, en yararlı araçlar, konular ve etkinliklerle erken yaşlardan itibaren tanışmaktadır (Jones vd., 2007: 12-24). Alfalar, ailelerinin en küçük yaştaki bireyleridir. Bilgisayar tabanlı sistemleri ve tabletleri yaklaşık iki yaşında kullanmaya başlamakta ve genellikle sekiz yaşına kadar birçok teknik cihazı kullanmayı öğrenmektedirler. Alfa nesli çocuklarının sekiz yaşından önce en az bir kez internete eriştikleri söylenmektedir (Oblinger, 2003: 37-47). Günümüz ve yakın nesiller, tüm bilgilerin simülasyonlarını görmeye alışkındır. Bu sebeple konuları görsel olarak anlamaları daha da mümkündür. Ekranlar, çizimler, animasyon ve grafik tasarım, alfa kuşağı için günlük hayatın bir parçasıdır. Hemen hemen hepsinin doğumdan sonra karşılaştıkları sanal bir dünyaları vardır. Teknolojinin insanlara zaman kazandırdığı söylenebilir. Bireyler, günlük yaşamı kolaylaştırmak için teknolojik araçlar, otomatikleştirilmiş üretim mekanizmaları ve sanal asistanlar aracılığıyla birçok süreci mümkün kılar. Fakat tam tersine teknolojik cihazların çeşitli beyin fonksiyonlarını olumsuz etkileyebileceği unutulmamalıdır. Üstelik sürekli kayıt yapan cihazların varlığı, insanlara hafıza yeteneklerini unutturmaktadır. Kişi hatırlama sorumluluğundan vazgeçmiştir, bu da bilginin akılda kalıcılığını olumsuz yönde etkilemektedir.

Dijital yüzeylere dokunarak bilgiye kolayca erişen ve basit komutlarla ne yapacağını anlayan makineler arasında büyüyen alfa kuşağı çocuklarının, gelecekte dikkatlerinin çabuk dağılıp sorumluluklarını yerine getirmeyen bireyler haline gelmeleri mümkündür. 21. yüzyıl, alfa kuşağının bireyselliği tercih etmesini sağlayan iletişim çağıdır. Bu nesil istediklerini fiziksel emekle değil, elektronik cihazlarla elde etmeye alışmıştır ve hayal güçleri çok gelişmiştir.

3. YÖNTEM

XYZ kuşakları karakteristik özelliklerinin siyasal katılımdaki rolünün analiz edildiği makalede, hiçbir yasal sınırlama olmaksızın seçme ve seçilme hakkına sahip olan ve İstanbul seçim bölgelerine bağlı ilçelerde yaşayan seçmenler içerisinde XYZ kuşağındaki seçmenlerin, siyasal katılım türleri, liderlere bağlılık, siyasal bilgi sağlamak için kitle iletişim araçlarını kullanma sıklığı ve kişisel siyasal katılım düzeylerinde farklılıklar olup olmadığı gösterilmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu kuşakların bazı demografik özelliklere göre farklılaşım farklılaşmadığı da araştırılmıştır.

Bu bağlamda çalışmamızda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Siyasal katılım düzeyi XYZ kuşaklarına göre farklılaşmakta mıdır?
- Siyasi katılım tercihi XYZ kuşaklarına göre farklılaşmakta mıdır?
- Siyasal katılımı etkisi olan faktörler XYZ kuşaklarına göre farklılaşmakta mıdır?
- Lidere bağlılık XYZ kuşaklarına göre farklılaşmakta mıdır?

- Siyasal katılım düzeyi ile sosyal medya hesabı varlığı arasında fark var mıdır?
- Siyasal katılım düzeyi ile ikamet edilen seçim bölgesi arasında fark var mıdır?
- Siyasal katılım düzeyi cinsiyet, yaş, medeni durum, gelir düzeyi ve eğitime göre farklılaşmakta mıdır?

Literatürde doğrudan XYZ kuşaklarının tümünü siyasal katılıma dahil eden araştırmalara rastlanamamıştır. Dolayısıyla çalışma bu yönüyle önem ifade etmektedir. Araştırma modeli tanımlayıcı araştırma modeline uydundur. Araştırmanın ana kütesini İstanbul ili seçim bölgelerinde yaşayan herhangi bir hukuki kısıtlaması olmayan siyasal katılım erkine sahip tüm bireyler oluşturmaktadır. Basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen araştırma örneklemini ise bu evren içerisindeki XYZ kuşaklarını oluşturan seçmenler oluşturmuştur. Geçerli ve güvenilir bir araştırma için örneklemin araştırma popülasyonuna doğru bir şekilde genelleme yapabilmesi gerekir. Bu nedenle örneklem yeterli sayıda katılımcıyı içermelidir. Yani örneklemden elde edilen veriler, evrenin görüşünü mümkün olan en düşük hata payıyla yansıtmalıdır. Bu doğrultuda tüm seçim bölgelerindeki XYZ kuşağı seçmenlerine toplam 1.107 anket dağıtılmıştır. Araştırmanın kapsamını İstanbul ilinin seçim bölgelerinde yaşayan tüm seçmenler oluşturacaktır. Fakat XYZ kuşaklarında olan seçmenler ile araştırma sınırlı tutulacaktır. Araştırmada zaman ve mekân sınırı olarak belirlenen İstanbul ili seçimlerde üç bölgeye ayrılmış, İstanbul ilinin seçim bölgelerindeki seçmenlerinden XYZ kuşağında olan seçmenlerine Şubat-Nisan 2022 tarihlerinde anket çalışması yapılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan bir anket kullanılmıştır. Araştırmada (Balci vd., (2013) tarafından kullanılan ve Tekin (2015) tarafından eklemeler yapılarak geliştirilen siyasal katılım ölçeğinden faydalanılmıştır. Ayrıca bu ölçeğe literatür taraması sonucu elde edilen verilerden oluşturularak hazırlanan soru maddeleri de eklenmiştir. Anketin ilk bölümünde katılımcıların yaş grubu (doğum tarihleri aralığı), cinsiyet, medeni durum, gelir durumu, eğitim durumu gibi demografik özellikleri, kuşak grupları ve seçim bölgeleri soruları da eklenerek ikinci bölümünde ise katılımcıların siyasi katılımları ve siyasi tercihleri ile ilgili sorular yer almıştır.

XYZ Kuşakları arasındaki karakteristik özelliklerinin siyasal katılımda rolünün olup olmadığının amaçlandığı bu çalışmamızda, İstanbul ili seçim bölgelerinde ikamet eden herhangi bir hukuki kısıtlaması olmayan siyasal katılım erkine sahip XYZ kuşağında bulunan toplam 1107 kişi anket çalışmasına katılmıştır. Katılımcıların anket sorularına doğru cevap verdikleri ve anket sorularının siyasal katılım düzeyini doğru bir şekilde ölçtüğü varsayılarak yapılan ankette elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Bağımsız gruplarda kategorik değişkenlerin oranları arasındaki farklar Ki-Kare ve Fisher exact testleri ile analiz edilmiştir. Ölçek boyutlarının aldığı puanlar 1 ile 5 arasında değerlendirilmektedir. Dağılım aralığının hesaplanması amacıyla, Dağılım aralığı=En büyük değer- En küçük değer/ Derece sayısı formülü kullanılmıştır. Bu aralık 4 puanlık genişliğe sahiptir. Bu genişlik beş eşit genişliğe bölünerek 1.00- 1.79 arası “çok düşük”, 1.80- 2.59 arası “düşük”, 2.60- 3.39 “arası orta”, 3.40-4.19 arası yüksek, 4.20-5.00 arası çok yüksek olarak sınır değerleri belirlenmiş ve bulgular yorumlanmıştır (Sümbüloğlu, 1993: 9). İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (One way) Anova testi kullanılmıştır.

Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır (Sümbüloğlu, 1993: 9).

4. BULGULAR

XYZ Kuşakları Karakteristik Özelliklerinin Siyasal Katılımdaki Rolü: İstanbul İli Örneği başlıklı çalışmamızda katılımcıların tanımlayıcı özelliklerine yönelik bulgular aşağıdaki tabloda sunulmuştur (Tablo 2).

Tablo 2: Katılanların Tanımlayıcı Özelliklere Göre Dağılımı

Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	392	35,4
Erkek	715	64,6
Yaş		
18-25	436	39,4
26-35	202	18,2
36-45	242	21,9
46-55	165	14,9
56 Yaş ve Üstü	62	5,6
Kuşak		
X Kuşağı	304	27,5
Y Kuşağı	483	43,6
Z Kuşağı	320	28,9
Eğitim Durumu		
İlkokul	63	5,7
Ortaokul	83	7,5
Lise	181	16,4
Ön Lisans	306	27,6
Lisans ve Üstü	474	42,8
Medeni Durum		
Evli	500	45,2
Bekâr	607	54,8
Gelir Durumu		
0-2000 TL	263	23,8
2001-4000 TL	97	8,8
4001-6000 TL	197	17,8
6001-8000 TL	155	14,0
8001 TL ve Üzeri	395	35,7

Sosyal Medya Hesabı Varlığı		
Evet	1014	91,6
Hayır	93	8,4
Facebook		
Hiç Kullanmam	613	55,4
Haftada 1-2 Gün	175	15,8
Haftada 3-4 Gün	111	10,0
Haftada 5-6 Gün	45	4,1
Her Gün Düzenli	163	14,7
Twitter		
Hiç Kullanmam	451	40,7
Haftada 1-2 Gün	175	15,8
Haftada 3-4 Gün	122	11,0
Haftada 5-6 Gün	87	7,9
Her Gün Düzenli	272	24,6
Instagram		
Hiç Kullanmam	324	29,3
Haftada 1-2 Gün	160	14,5
Haftada 3-4 Gün	135	12,2
Haftada 5-6 Gün	101	9,1
Her Gün Düzenli	387	35,0
İkamet Edilen Seçim Bölgesi		
1. Bölge	391	35,3
2. Bölge	333	30,1
3. Bölge	383	34,6

Buna göre katılanların cinsiyete göre 392'si (% 35,4) kadın, 715'i (% 64,6) erkek olduğu dolayısıyla katılımcıların çoğu erkeklerden oluşmaktadır. Katılanların 436'sı (% 39,4) 18-25, 202'si (% 18,2) 26-35, 242'si (% 21,9) 36-45, 165'i (% 14,9) 46-55, 62'si (% 5,6) 56 yaş ve üstü olduğu, katılanların kuşaklara göre 304'ü (% 27,5) X Kuşağı, 483'ü (% 43,6) Y Kuşağı, 320'si (% 28,9) Z Kuşağı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre Y kuşağı diğerlerine göre katılımcıların çoğunu oluşturmaktadır. Katılanların eğitim durumuna göre 63'ü (% 5,7) ilkokul, 83'ü (% 7,5) ortaokul, 181'i (% 16,4) lise, 306'sı (% 27,6) ön lisans, 474'ü (% 42,8) lisans ve üstü olduğu dolayısıyla katılımcıların çoğu lisans ve lisansüstü eğitim seviyesine sahip katılımcılardan oluşmaktadır. Katılanların medeni duruma göre 500'ü (% 45,2) evli, 607'si (% 54,8) bekâr olduğu, katılanların gelir durumuna göre 263'ü (% 23,8) 0-2000 TL, 97'si (% 8,8) 2001-4000 TL, 197'si (% 17,8) 4001-6000 TL, 155'i (% 14,0) 6001-8000 TL, 395'i (% 35,7) 8001 TL ve üzeri olduğu, katılanların sosyal medya hesabı varlığına göre 1014 (% 91,6) evet, 93'ü (% 8,4) hayır olduğu, katılanların Facebook kullanma durumuna göre 613'ü (% 55,4) hiç kullanmam, 175'i (% 15,8) haftada 1-2 gün, 111'i (% 10,0) haftada 3-4 gün, 45'i (% 4,1) haftada 5-6 gün, 163'ü (% 14,7) her gün düzenli olarak kullandığı, katılanların Twitter kullanma durumuna göre 451'i (% 40,7) hiç kullanmam, 175'i (% 15,8) haftada 1-2 gün, 122'si (% 11,0) haftada 3-4 gün, 87'si (%

7,9) haftada 5-6 gün, 272'si (% 24,6) her gün düzenli olarak kullandığı, katılanların Instagram kullanma durumuna göre 324'ü (% 29,3) hiç kullanmam, 160'ı (% 14,5) haftada 1-2 gün, 135'i (% 12,2) haftada 3-4 gün, 101'i (% 9,1) haftada 5-6 gün, 387'si (% 35,0) her gün düzenli olarak kullandığı tespit edilmiştir. Katılanların ikamet edilen seçim bölgesine göre 391'i (% 35,3) 1. Bölge, 333'ü (% 30,1) 2. Bölge, 383'ü (% 34,6) 3. Bölge olduğu görülmektedir. Buna göre araştırmada bölgeler arasında dengeli bir dağılım olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Siyasal Katılım Düzeyine Göre Dağılım

Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Siyasetle Pek İlgilenmiyorum	262	23,7
Sadece Oy Veririm	671	60,6
Siyasi Mitinglere Katılımım	72	6,5
Siyasetle İlgili Bir Siyasi Partiye Üye Oldum	58	5,2
Bir Siyasi Partinin Gençlik Kollarında Aktif Olarak Görev Aldım	44	4,0

Katılanların siyasal katılım düzeyine göre 262'si (% 23,7) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 671'i (% 60,6) sadece oy veririm, 72'si (% 6,5) siyasi mitinglere katılımım, 58'i (% 5,2) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 44'ü (% 4,0) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım cevapları verdiği görülmektedir (Tablo 3). Buna göre araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunun sadece oy verme yoluyla siyasal katılım gösterdiği tespit edilmiştir.

Tablo 4: Siyasal Katılım Düzeyi ile Kuşaklar Arasındaki Fark

Siyasal Katılım Düzeyi	Kuşak						Toplam		X ² /p
	X Kuşağı		Y Kuşağı		Z Kuşağı		n	%	
	n	%	n	%	n	%			
Siyasetle Pek İlgilenmiyorum	34	11,2	111	23,0	117	36,6	262	23,7	X ² =91,850 p=0,000
Sadece Oy Veririm	189	62,2	317	65,6	165	51,6	671	60,6	
Siyasi Mitinglere Katılımım	37	12,2	14	2,9	21	6,6	72	6,5	
Siyasetle İlgili Bir Siyasi Partiye Üye Oldum	29	9,5	22	4,6	7	2,2	58	5,2	
Bir Siyasi Partinin Gençlik Kollarında Aktif Olarak Görev Aldım	15	4,9	19	3,9	10	3,1	44	4,0	

Toplam	304	100	483	100	320	100	1107	100	
---------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------	-----	--

Tablo 4 incelendiğinde X Kuşağı'nda olan kişilerin 34'ünün (% 11,2) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 189'unun (% 62,2) sadece oy veririm, 37'sinin (% 12,2) siyasi mitinglere katılıyorum, 29'unun (% 9,5) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 15'inin (% 4,9) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım; Y Kuşağı'nda olan kişilerin 111'inin (% 23,0) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 317'sinin (% 65,6) sadece oy veririm, 14'ünün (% 2,9) siyasi mitinglere katılıyorum, 22'sinin (% 4,6) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 19'unun (% 3,9) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım; Z Kuşağı'nda olan kişilerin 117'sinin (% 36,6) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 165'inin (% 51,6) sadece oy veririm, 21'inin (% 6,6) siyasi mitinglere katılıyorum, 7'sinin (% 2,2) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 10'unun (% 3,1) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım cevabı verdikleri görülmektedir. Ki-Kare analizi olasılık değerinin küçük olması siyasal katılım düzeyi ile kuşaklar arasında anlamlı farklılık bulunduğunu göstermektedir ($X^2=91,850$; $p=0,000<0,05$).

Tablo 5: Siyasal Katılım Düzeyi ile Sosyal Medya Hesabı Varlığı Arasındaki Fark

Siyasal Katılım Düzeyi	Sosyal Medya Hesabı Varlığı						X ² /p
	Evet		Hayır		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	
Siyasetle Pek İlgenmiyorum	237	23,4	25	26,9	262	23,7	X ² =2,796 p=0,593
Sadece Oy Veririm	615	60,7	56	60,2	671	60,6	
Siyasi Mitinglere Katılıyorum	69	6,8	3	3,2	72	6,5	
Siyasetle İlgili Bir Siyasi Partiye Üye Oldum	54	5,3	4	4,3	58	5,2	
Bir Siyasi Partinin Gençlik Kollarında Aktif Olarak Görev Aldım	39	3,8	5	5,4	44	4,0	
Toplam	1014	100	93	100	1107	100	

Tablo 5'e göre sosyal medya hesabı olanların 237'sinin (% 23,4) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 615'inin (% 60,7) sadece oy veririm, 69'unun (% 6,8) siyasi mitinglere katılıyorum, 54'ünün (% 5,3) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 39'unun (% 3,8) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım; sosyal medya hesabı olmayanların 25'inin (% 26,9) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 56'sının (% 60,2) sadece oy veririm, 3'ünün (% 3,2) siyasi mitinglere katılıyorum, 4'ünün (% 4,3) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 5'inin (% 5,4) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım cevabı vermiş olduğu görülmektedir.

Yapılan analiz sonucunda olasılık değerinin büyük olmasından dolayı siyasal katılım düzeyi ile sosyal medya hesabı varlığı arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($X^2=2,796$; $p=0,593>0,05$). Buna göre sosyal medya kullanılmasının düşünüldüğünün aksine siyasal katılıma katkı sağlamadığı ifade edilebilir.

Tablo 6: Siyasal Katılım Düzeyi ile İkamet Edilen Seçim Bölgesi Arasındaki Fark

Siyasal Katılım Düzeyi	İkamet Edilen Seçim Bölgesi								X^2/p
	1. Bölge		2. Bölge		3. Bölge		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	
Siyasetle Pek İlgilenmiyorum	90	23,0	82	24,6	90	23,5	262	23,7	$X^2=6,158$ $p=0,630$
Sadece Oy Veririm	242	61,9	203	61,0	226	59,0	671	60,6	
Siyasi Mitinglere Katılımım	26	6,6	16	4,8	30	7,8	72	6,5	
Siyasetle İlgili Bir Siyasi Partiye Üye Oldum	15	3,8	21	6,3	22	5,7	58	5,2	
Bir Siyasi Partinin Gençlik Kollarında Aktif Olarak Görev Aldım	18	4,6	11	3,3	15	3,9	44	4,0	
Toplam	391	100	333	100	383	100	1107	100	

Tablo 6 incelendiğinde ikamet edilen seçim bölgesi 1. bölgede 90 kişinin (% 23,0) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 242 kişinin (% 61,9) sadece oy veririm, 26 kişinin (% 6,6) siyasi mitinglere katılımım, 15 kişinin (% 3,8) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 18 kişinin (% 4,6) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım; İkamet edilen seçim bölgesi 2. Bölge 82 kişinin (% 24,6) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 203 kişinin (% 61,0) sadece oy veririm, 16 kişinin (% 4,8) siyasi mitinglere katılımım, 21 kişinin (% 6,3) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 11 kişinin (% 3,3) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım; İkamet edilen seçim bölgesi 3. Bölge 90 kişinin (% 23,5) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 226 kişinin (% 59,0) sadece oy veririm, 30 kişinin (% 7,8) siyasi mitinglere katılımım, 22 kişinin (% 5,7) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 15 kişinin (% 3,9) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım cevabı verilmiş olduğu görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda olasılık değeri büyük olduğundan dolayı siyasal katılım düzeyi ile ikamet edilen seçim bölgesi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($X^2=6,158$; $p=0,630>0,05$). Buna göre İstanbul 2. Bölgede yaşayanların diğer bölgelere göre siyasal katılımın daha düşük olduğu, 3. Bölgenin ise daha aktif bir siyasal katılım gösterdiği ifade edilebilir.

Tablo 7: Oy Verilen Lidere Bağlılık Derecesinin Kuşaklara Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Oy Verilen Lidere Bağlılık Derecesi	X Kuşağı	304	3,680	1,219	43,136	0,000	1>2 1>3
	Y Kuşağı	483	2,950	1,172			
	Z Kuşağı	320	2,960	1,076			

Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonucunda katılanlardan X kuşağında oy verilen lidere bağlılık derecesi puanlarının ($\bar{x}=3,680$), Y kuşağı'nda oy verilen lidere bağlılık derecesi puanlarından ($\bar{x}=2,950$) yüksek olması ve X kuşağı'nda oy verilen lidere bağlılık derecesi puanlarının ($\bar{x}=3,680$), Z kuşağı'nda oy verilen lidere bağlılık derecesi puanlarından ($\bar{x}=2,960$) yüksek olmasından dolayı katılanların kuşaklara göre oy verilen lidere bağlılık derecesi puanları anlamlı farklılık göstermektedir ($F(2, 1104)=43,136$; $p=0,000<0,05$) (Tablo 7). Buna göre X kuşağının oy verilen lidere daha bağlı olduğu diğer kuşakların ise benzer bir oranda olduğu görülmektedir.

Tablo 8: Siyasal Katılım Türü ile Kuşaklar Arasındaki Farklar

		X Kuşağı		Y Kuşağı		Z Kuşağı		Toplam		p
		n	%	n	%	n	%	n	%	
Siyasi Bir Seçimde Oy Kullandım	Evet	293	96,4	447	92,5	123	38,4	863	78,0	$X^2=410,737$ $p=0,000$
	Hayır	11	3,6	36	7,5	197	61,6	244	22,0	
Siyasi Bir Partide Görev Alıyorum	Evet	73	24,0	22	4,6	11	3,4	106	9,6	$X^2=101,170$ $p=0,000$
	Hayır	231	76,0	461	95,4	309	96,6	1001	90,4	
Sivil Toplum Kuruluşlarında Görev Alıyorum	Evet	108	35,5	54	11,2	32	10,0	194	17,5	$X^2=94,146$ $p=0,000$
	Hayır	196	64,5	429	88,8	288	90,0	913	82,5	
Kent Konseyi Gençlik Meclisinde Görev Alıyorum	Evet	52	17,1	15	3,1	18	5,6	85	7,7	$X^2=54,260$ $p=0,000$
	Hayır	252	82,9	468	96,9	302	94,4	1022	92,3	
Gelecekte Aktif Siyasette Görev Almak İsterim	Evet	75	24,7	114	23,6	69	21,6	258	23,3	$X^2=0,885$ $p=0,642$
	Hayır	229	75,3	369	76,4	251	78,4	849	76,7	
	Evet	202	66,4	273	56,5	152	47,5	627	56,6	$X^2=22,794$

Yaşadığım Herhangi Bir Sorunla İlgili Yetkili Belediye veya Benzeri Mercilere Dilekçe Yazdım	Hayır	102	33,6	210	43,5	168	52,5	480	43,4	p=0,000
Güncel Siyasi Konularla İlgili Bilgi Sahibi Olup, Bilgimi Başkalarıyla Paylaşırım	Evet	197	64,8	298	61,7	170	53,1	665	60,1	X ² =9,807 p=0,007
	Hayır	107	35,2	185	38,3	150	46,9	442	39,9	
Bir Toplu Yürüyüş Eylemine Katıldım	Evet	99	32,6	78	16,1	66	20,6	243	22,0	X ² =29,811 p=0,000
	Hayır	205	67,4	405	83,9	254	79,4	864	78,0	
Siyasi Bir Partinin Adayın Seçim Kampanyasında Yer Aldım	Evet	101	33,2	46	9,5	30	9,4	177	16,0	X ² =92,674 p=0,000
	Hayır	203	66,8	437	90,5	290	90,6	930	84,0	
Sosyal Medyada Paylaşılan Siyasi İçerikli Paylaşımlar Karar Vermemi Etkiler	Evet	65	21,4	112	23,2	83	25,9	260	23,5	X ² =1,843 p=0,398
	Hayır	239	78,6	371	76,8	237	74,1	847	76,5	
Siyasi Bir Partinin Miting, Gösteri, Yürüyüş vb. Etkinliğine Katıldım	Evet	116	38,2	104	21,5	62	19,4	282	25,5	X ² =35,985 p=0,000
	Hayır	188	61,8	379	78,5	258	80,6	825	74,5	
	Evet	136	44,7	151	31,3	93	29,1	380	34,3	X ² =20,559

Seçim Dönemlerinde Yapılan Anketlere Katılarak Görüş Belirtirim	Hayır	168	55,3	332	68,7	227	70,9	727	65,7	p=0,000
Desteklediğim Siyasi Parti ve Adaya Oy Vermeleri İçin Çevremdeki İnsanları İkna Etmeye Çalışırım	Evet	172	56,6	120	24,8	89	27,8	381	34,4	X ² =91,940 p=0,000
	Hayır	132	43,4	363	75,2	231	72,2	726	65,6	
Sosyal Medyadan Siyasi İçerik Paylaşımları Yaparım	Evet	117	38,5	67	13,9	67	20,9	251	22,7	X ² =65,250 p=0,000
	Hayır	187	61,5	416	86,1	253	79,1	856	77,3	
Sosyal Medyadaki Siyasi İçerikli Paylaşımları Takip Ederim	Evet	194	63,8	214	44,3	149	46,6	557	50,3	X ² =30,943 p=0,000
	Hayır	110	36,2	269	55,7	171	53,4	550	49,7	
Sosyal Medya Da Bir Partinin Sayfasına Üyeliğim Var	Evet	110	36,2	75	15,5	49	15,3	234	21,1	X ² =56,919 p=0,000
	Hayır	194	63,8	408	84,5	271	84,7	873	78,9	
Sosyal Medyada Gerçekleştirilen Bir Protesto Eylemine Katıldım	Evet	54	17,8	77	15,9	52	16,2	183	16,5	X ² =0,474 p=0,789
	Hayır	250	82,2	406	84,1	268	83,8	924	83,5	
	Evet	86	28,3	47	9,7	37	11,6	170	15,4	X ² =54,421

Sosyal Medya Üzerinden Duyurulan Herhangi Bir Siyasi Toplantı, Organizasyon veya Mitinge Katılım	Hayır	218	71,7	436	90,3	283	88,4	937	84,6	p=0,000
Parti Liderlerinin Sosyal Medya Hesaplarını Takip Ederim	Evet	158	52,0	198	41,0	100	31,2	456	41,2	X ² =27,653 p=0,000
	Hayır	146	48,0	285	59,0	220	68,8	651	58,8	
Parti Liderlerinin Sosyal Medya Da Yaptıkları Paylaşımlara Yorum Yaparım Beğenide Bulunurum	Evet	136	44,7	99	20,5	87	27,2	322	29,1	X ² =53,935 p=0,000
	Hayır	168	55,3	384	79,5	233	72,8	785	70,9	
Bir Siyasal Partinin Adayın Seçim Bürosunda Görev Alarak, Adaya Destek Oldum	Evet	96	31,6	31	6,4	36	11,2	163	14,7	X ² =98,393 p=0,000
	Hayır	208	68,4	452	93,6	284	88,8	944	85,3	

Tablo 8’de siyasi katılım türü ile kuşaklar arasındaki fark analizi sonuçları verilmektedir. Yapılan Ki-Kare analizi sonucunda ankete katılanlardan, siyasi bir seçimde oy kullandım sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı’nda bulunanlardan 293’ünün (% 96,4) evet, 11’inin (% 3,6) hayır; Y Kuşağı’nda bulunanlardan 447’sinin (% 92,5) evet, 36’sinin (% 7,5) hayır; Z Kuşağı’nda bulunanlardan 123’ünün (% 38,4) evet, 197’sinin (% 61,6) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değeri küçük olduğundan dolayı “Siyasi Bir Seçimde Oy Kullandım” ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (X²=410,737; p=0,000<0.05).

Siyasi bir partide görev alıyorum sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı’nda bulunanlardan 73’ünün (% 24,0) evet, 231’inin (% 76,0) hayır; Y Kuşağı’nda bulunanlardan 22’sinin (% 4,6) evet, 461’inin (% 95,4) hayır; Z Kuşağı’nda bulunanlardan 11’inin (% 3,4) evet, 309’unun (% 96,6) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık

değeri küçük olduğundan dolayı “Siyasi Bir Partide Görev Alıyorum” ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=101,170$; $p=0,000<0.05$). Dolayısıyla X kuşağının siyasete daha fazla katıldığı Z kuşağının ise diğerlerine göre çok düşük seviyede katıldığı görülmektedir.

Sivil toplum kuruluşlarında görev alıyorum sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı’nda bulunanlardan 108’inin (% 35,5) evet, 196’sının (% 64,5) hayır; Y Kuşağı’nda bulunanlardan 54’ünün (% 11,2) evet, 429’unun (% 88,8) hayır; Z Kuşağı’nda bulunanlardan 32’sinin (% 10,0) evet, 288’inin (% 90,0) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değeri küçük olduğundan dolayı “Sivil Toplum Kuruluşlarında Görev Alıyorum” ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=94,146$; $p=0,000<0.05$). Buna göre X kuşağının STK’lara daha aktif katıldığı tespit edilmiştir.

Kent Konseyi, Gençlik Merkezinde görev alıyorum sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı’nda bulunanlardan 52’sinin (% 17,1) evet, 252’sinin (% 82,9) hayır; Y Kuşağı’nda bulunanlardan 15’inin (% 3,1) evet, 468’inin (% 96,9) hayır; Z Kuşağı’nda bulunanlardan 18’inin (% 5,6) evet, 302’sinin (% 94,4) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değeri küçük olduğundan dolayı “Kent Konseyi Gençlik Meclisinde Görev Alıyorum” ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=54,260$; $p=0,000<0.05$).

Gelecekte Aktif Siyasette Görev almak isterim sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı’nda bulunanlardan 75’inin (% 24,7) evet, 229’unun (% 75,3) hayır; Y Kuşağı’nda bulunanlardan 114’ünün (% 23,6) evet, 369’unun (% 76,4) hayır; Z Kuşağı’nda bulunanlardan 69’unun (% 21,6) evet, 251’inin (% 78,4) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değeri büyük olduğundan dolayı “Gelecekte Aktif Siyasette Görev Almak İsterim” ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($X^2=0,885$; $p=0,642>0.05$).

Yaşadığım Herhangi Bir Sorunla İlgili Yetkili Belediye veya Benzeri Mercilere Dilekçe Yazarım sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı’nda bulunanlardan 202’sinin (% 66,4) evet, 102’sinin (% 33,6) hayır; Y Kuşağı’nda bulunanlardan 273’ünün (% 56,5) evet, 210’unun (% 43,5) hayır; Z Kuşağı’nda bulunanlardan 152’sinin (% 47,5) evet, 168’inin (% 52,5) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değeri küçük olduğundan dolayı “Yaşadığım Herhangi Bir Sorunla İlgili Yetkili Belediye veya Benzeri Mercilere Dilekçe Yazarım” ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=22,794$; $p=0,000<0.05$).

Güncel Siyasi Konularla İlgili Bilgi Sahibi Olup, Bilgimi Başkalarıyla Paylaşırım sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı’nda bulunanlardan 197’sinin (% 64,8) evet, 107’sinin (% 35,2) hayır; Y Kuşağı’nda bulunanlardan 298’inin (% 61,7) evet, 185’inin (% 38,3) hayır; Z Kuşağı’nda bulunanlardan 170’inin (% 53,1) evet, 150’sinin (% 46,9) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değeri küçük olduğundan dolayı “Güncel Siyasi Konularla İlgili Bilgi Sahibi Olup, Bilgimi Başkalarıyla Paylaşırım” ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=9,807$; $p=0,007<0.05$).

Bir Toplu Yürüyüş Eylemine Katıldım sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı’nda bulunanlardan 99’unun (% 32,6) evet, 205’inin (% 67,4) hayır; Y Kuşağı’nda bulunanlardan 78’inin (% 16,1) evet, 405’inin (% 83,9) hayır; Z Kuşağı’nda bulunanlardan 66’sının (% 20,6) evet, 254’ünün (% 79,4) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değeri küçük olduğundan dolayı “Bir Toplu Yürüyüş Eylemine Katıldım” ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=29,811$; $p=0,000<0.05$).

Siyasi Bir Partinin Adayın Seçim Kampanyasında Yer Aldım sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı'nda bulunanlardan 101'inin (% 33,2) evet, 203'ünün (% 66,8) hayır; Y Kuşağı'nda bulunanlardan 46'sının (% 9,5) evet, 437'sinin (% 90,5) hayır; Z Kuşağı'nda bulunanlardan 30'unun (% 9,4) evet, 290'ının (% 90,6) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değeri küçük olduğundan dolayı "Siyasi Bir Partinin Adayın Seçim Kampanyasında Yer Aldım" ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=92,674$; $p=0,000<0.05$).

Sosyal Medyada Paylaşılan Siyasi İçerikli Paylaşımlar Karar Vermemi Etkiler sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı'nda bulunanlardan 65'inin (% 21,4) evet, 239'unun (% 78,6) hayır; Y Kuşağı'nda bulunanlardan 112'sinin (% 23,2) evet, 371'inin (% 76,8) hayır; Z Kuşağı'nda bulunanlardan 83'ünün (% 25,9) evet, 237'sinin (% 74,1) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değeri büyük olduğundan dolayı "Sosyal Medyada Paylaşılan Siyasi İçerikli Paylaşımlar Karar Vermemi Etkiler" ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($X^2=1,843$; $p=0,398>0.05$).

Siyasi Bir Partinin Miting, Gösteri, Yürüyüş vb. Etkinliğine Katıldım sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı'nda bulunanlardan 116'sının (% 38,2) evet, 188'inin (% 61,8) hayır; Y Kuşağı'nda bulunanlardan 104'ünün (% 21,5) evet, 379'unun (% 78,5) hayır; Z Kuşağı'nda bulunanlardan 62'sinin (% 19,4) evet, 258'inin (% 80,6) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değerinin küçük olmasından dolayı "Siyasi Bir Partinin Miting, Gösteri, Yürüyüş vb. Etkinliğine Katıldım" ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=35,985$; $p=0,000<0.05$).

Seçim Dönemlerinde Yapılan Anketlere Katılarak Görüş Belirtirim sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı'nda bulunanlardan 136'sının (% 44,7) evet, 168'inin (% 55,3) hayır; Y Kuşağı'nda bulunanlardan 151'inin (% 31,3) evet, 332'sinin (% 68,7) hayır; Z Kuşağı'nda bulunanlardan 93'ünün (% 29,1) evet, 227'sinin (% 70,9) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değeri küçük olduğundan dolayı "Seçim Dönemlerinde Yapılan Anketlere Katılarak Görüş Belirtirim" ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=20,559$; $p=0,000<0.05$).

Desteklediğim Siyasi Parti ve Adaya Oy Vermeleri İçin Çevremdeki İnsanları İkna Etmeye Çalışırım sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı'nda bulunanlardan 172'sinin (% 56,6) evet, 132'sinin (% 43,4) hayır; Y Kuşağı'nda bulunanlardan 120'sinin (% 24,8) evet, 363'ünün (% 75,2) hayır; Z Kuşağı'nda bulunanlardan 89'unun (% 27,8) evet, 231'inin (% 72,2) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değeri küçük olduğundan dolayı "Desteklediğim Siyasi Parti ve Adaya Oy Vermeleri İçin Çevremdeki İnsanları İkna Etmeye Çalışırım" ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=91,940$; $p=0,000<0.05$).

Sosyal Medyadan Siyasi İçerik Paylaşımları Yaparım sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı'nda bulunanlardan 117'sinin (% 38,5) evet, 187'sinin (% 61,5) hayır; Y Kuşağı'nda bulunanlardan 67'sinin (% 13,9) evet, 416'sının (% 86,1) hayır; Z Kuşağı'nda bulunanlardan 67'sinin (% 20,9) evet, 253'ünün (% 79,1) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değeri küçük olduğundan dolayı "Sosyal Medyadan Siyasi İçerik Paylaşımları Yaparım" ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=65,250$; $p=0,000<0.05$).

Sosyal Medyadaki Siyasi İçerikli Paylaşımları Takip Ederim sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı'nda bulunanlardan 194'ünün (% 63,8) evet, 110'unun (% 36,2) hayır; Y Kuşağı'nda bulunanlardan 214'ünün (% 44,3) evet, 269'unun (% 55,7) hayır; Z Kuşağı'nda bulunanlardan 149'unun (% 46,6) evet, 171'inin (% 53,4) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değeri küçük olduğundan dolayı "Sosyal Medyadaki Siyasi İçerikli Paylaşımları Takip Ederim" ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=30,943$; $p=0,000<0.05$).

Sosyal Medyada Bir Partinin Sayfasına Üyelik Var sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı'nda bulunanlardan 110'unun (% 36,2) evet, 194'ünün (% 63,8) hayır; Y Kuşağı'nda bulunanlardan 75'inin (% 15,5) evet, 408'inin (% 84,5) hayır; Z Kuşağı'nda bulunanlardan 49'unun (% 15,3) evet, 271'inin (% 84,7) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değeri küçük olduğundan dolayı "Sosyal Medyada Bir Partinin Sayfasına Üyelik Var" ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=56,919$; $p=0,000<0.05$).

Sosyal Medyada Gerçekleştirilen Bir Protesto Eylemine Katıldım sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı'nda bulunanlardan 54'ünün (% 17,8) evet, 250'sinin (% 82,2) hayır; Y Kuşağı'nda bulunanlardan 77'sinin (% 15,9) evet, 406'sinin (% 84,1) hayır; Z Kuşağı'nda bulunanlardan 52'sinin (% 16,2) evet, 268'inin (% 83,8) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değeri büyük olduğundan dolayı "Sosyal Medyada Gerçekleştirilen Bir Protesto Eylemine Katıldım" ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($X^2=0,474$; $p=0,789>0.05$).

Sosyal Medya Üzerinden Duyurulan Herhangi Bir Siyasi Toplantı, Organizasyon veya Mitinge Katılım sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı'nda bulunanlardan 86'sinin (% 28,3) evet, 218'inin (% 71,7) hayır; Y Kuşağı'nda bulunanlardan 47'sinin (% 9,7) evet, 436'sinin (% 90,3) hayır; Z Kuşağı'nda bulunanlardan 37'sinin (% 11,6) evet, 283'ünün (% 88,4) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değeri küçük olduğundan dolayı "Sosyal Medya Üzerinden Duyurulan Herhangi Bir Siyasi Toplantı, Organizasyon veya Mitinge Katılım" ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=54,421$; $p=0,000<0.05$).

Parti Liderlerinin Sosyal Medya Hesaplarını Takip Ederim sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı'nda bulunanlardan 158'inin (% 52,0) evet, 146'sının (% 48,0) hayır; Y Kuşağı'nda bulunanlardan 198'inin (% 41,0) evet, 285'inin (% 59,0) hayır; Z Kuşağı'nda bulunanlardan 100'ünün (% 31,2) evet, 220'sinin (% 68,8) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değeri küçük olduğundan dolayı "Parti Liderlerinin Sosyal Medya Hesaplarını Takip Ederim" ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=27,653$; $p=0,000<0.05$).

Parti Liderlerinin Sosyal Medyada Yaptıkları Paylaşımlara Yorum Yaparım Beğenide Bulunurum sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı'nda bulunanlardan 136'sının (% 44,7) evet, 168'inin (% 55,3) hayır; Y Kuşağı'nda bulunanlardan 99'unun (% 20,5) evet, 384'ünün (% 79,5) hayır; Z Kuşağı'nda bulunanlardan 87'sinin (% 27,2) evet, 233'ünün (% 72,8) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değeri küçük olduğundan dolayı "Parti Liderlerinin Sosyal Medyada Yaptıkları Paylaşımlara Yorum Yaparım Beğenide Bulunurum" ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=53,935$; $p=0,000<0.05$).

Bir Siyasal Partinin Adayın Seçim Bürosunda Görev Alarak Adaya Destek Oldum sorusuna verilen cevaba göre X Kuşağı'nda bulunanlardan 96'sının (% 31,6) evet, 208'inin (% 68,4) hayır; Y Kuşağı'nda bulunanlardan 31'inin (% 6,4) evet, 452'sinin (% 93,6) hayır; Z Kuşağı'nda bulunanlardan 36'sının (% 11,2) evet, 284'ünün (% 88,8) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Olasılık değeri küçük olduğundan dolayı "Bir Siyasal Partinin

Adayın Seçim Bürosunda Görev Alarak Adaya Destek Oldum” ile kuşak arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=98,393$; $p=0,000<0.05$).

Tablo 9. Siyasal Katılımda Etkili Faktörlere İlişkin Puanlarının Kuşaklara Göre Farklaşma Durumu

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Adayın Kendisi	X Kuşağı	304	4,090	1,226	0,806	0,447	
	Y Kuşağı	483	4,070	1,085			
	Z Kuşağı	320	3,980	1,136			
Adayın İdeolojisi	X Kuşağı	304	4,200	1,192	0,436	0,647	
	Y Kuşağı	483	4,210	0,989			
	Z Kuşağı	320	4,140	1,030			
Partinin İcraat ve Vaatleri	X Kuşağı	304	4,100	1,268	1,741	0,176	
	Y Kuşağı	483	4,240	0,995			
	Z Kuşağı	320	4,210	1,023			
Parti İdeolojisi	X Kuşağı	304	4,180	1,227	1,322	0,267	
	Y Kuşağı	483	4,100	1,081			
	Z Kuşağı	320	4,030	1,085			
Aile ve Yakın Çevre	X Kuşağı	304	2,760	1,569	1,037	0,355	
	Y Kuşağı	483	2,640	1,271			
	Z Kuşağı	320	2,610	1,301			
Kamuoyu Araştırma Sonuçları	X Kuşağı	304	2,640	1,520	17,416	0,000	2>1
	Y Kuşağı	483	2,880	1,332			3>1
	Z Kuşağı	320	3,280	1,262			3>2
Adayın Seçimi Kazanma İhtimali	X Kuşağı	304	2,970	1,533	3,750	0,024	3>2
	Y Kuşağı	483	2,820	1,327			
	Z Kuşağı	320	3,090	1,279			
Yapılan Siyasal Kampanyanın Etkinliği	X Kuşağı	304	2,870	1,532	3,763	0,024	3>1
	Y Kuşağı	483	2,970	1,330			
	Z Kuşağı	320	3,160	1,298			
Seçmenle Yapılan Yüz Yüze Görüşmeler	X Kuşağı	304	3,040	1,495	7,924	0,000	2>1
	Y Kuşağı	483	3,260	1,331			3>1
	Z Kuşağı	320	3,470	1,213			3>2
Televizyon Yayınları	X Kuşağı	304	3,070	1,530	0,995	0,370	
	Y Kuşağı	483	3,060	1,308			

	Z Kuşağı	320	3,190	1,324			
Gazete Yayınları	X Kuşağı	304	2,770	1,526	1,691	0,185	
	Y Kuşağı	483	2,910	1,284			
	Z Kuşağı	320	2,960	1,313			
Dergi Yayınları	X Kuşağı	304	2,630	1,467	5,021	0,007	2>1 3>1
	Y Kuşağı	483	2,840	1,285			
	Z Kuşağı	320	2,970	1,295			
İnternet	X Kuşağı	304	3,100	1,563	10,673	0,000	2>1 3>1 3>2
	Y Kuşağı	483	3,360	1,292			
	Z Kuşağı	320	3,600	1,227			
Sosyal Medya	X Kuşağı	304	3,120	1,576	9,518	0,000	3>1 3>2
	Y Kuşağı	483	3,310	1,354			
	Z Kuşağı	320	3,600	1,258			
Miting ve Gösteriler	X Kuşağı	304	2,960	1,590	2,334	0,097	
	Y Kuşağı	483	2,930	1,388			
	Z Kuşağı	320	3,140	1,293			

Tablo 9'a göre Siyasal Katılımda Etkili Faktörlere İlişkin Puanlarının Kuşaklara Göre Farklılaşma analiz edilmiştir. Yapılan Tek Yönlü Varyans analizi sonucunda katılımcıların,

Kamuoyu Araştırma Sonuçlarına verilen cevaba göre Y Kuşağı'nda bulunanların kamuoyu araştırma sonuçları puanlarının ($\bar{x}=2,880$), X Kuşağı'nda bulunanların kamuoyu araştırma sonuçları puanlarından ($\bar{x}=2,640$) yüksek olmasıdır. Z Kuşağı'nda bulunanların kamuoyu araştırma sonuçları puanlarının ($\bar{x}=3,280$), X Kuşağı'nda bulunanların kamuoyu araştırma sonuçları puanlarından ($\bar{x}=2,640$) yüksek olmasıdır. Z Kuşağı'nda bulunanların kamuoyu araştırma sonuçları puanlarının ($\bar{x}=3,280$), Y Kuşağı'nda bulunanların kamuoyu araştırma sonuçları puanlarından ($\bar{x}=2,880$) yüksek olmasından dolayı Katılanların kuşaklara göre kamuoyu araştırma sonuçları puanları anlamlı farklılık göstermektedir ($F(2, 1104)=17,416$; $p=0,000<0.05$).

Adayın Seçimi Kazanma İhtimali sorusuna verilen cevaplara göre Z Kuşağı'nda bulunanların adayın seçimi kazanma ihtimali puanlarının ($\bar{x}=3,090$), Y Kuşağı'nda bulunanların adayın seçimi kazanma ihtimali puanlarından ($\bar{x}=2,820$) yüksek olmasından dolayı Katılanların kuşaklara göre adayın seçimi kazanma ihtimali puanları anlamlı farklılık göstermektedir ($F(2, 1104)=3,750$; $p=0,024<0.05$).

Yapılan Siyasal Kampanyanın Etkinliği sorusuna verilen cevaba göre Z Kuşağı'nda bulunanların yapılan siyasal kampanyanın etkinliği puanlarının ($\bar{x}=3,160$), X Kuşağı'nda bulunanların yapılan siyasal kampanyanın etkinliği puanlarından ($\bar{x}=2,870$) yüksek olmasından dolayı Katılanların kuşaklara göre yapılan siyasal kampanyanın etkinliği puanları anlamlı farklılık göstermektedir ($F(2, 1104)=3,763$; $p=0,024<0.05$).

Seçmenle Yapılan Yüz Yüze Görüşmeler sorusuna verilen cevaba göre Y Kuşağı'nda bulunan seçmenle yapılan yüz yüze görüşmeler puanlarının ($\bar{x}=3,260$), X Kuşağı'nda bulunan seçmenle yapılan yüz yüze görüşmeler puanlarından ($\bar{x}=3,040$) yüksek olmasıdır. Z Kuşağı'nda bulunan seçmenle yapılan yüz yüze

görüşmeler puanlarının ($\bar{x}=3,470$), X Kuşağı'nda bulunan seçmenle yapılan yüz yüze görüşmeler puanlarından ($\bar{x}=3,040$) yüksek olmasıdır. Z Kuşağı'nda bulunan seçmenle yapılan yüz yüze görüşmeler puanlarının ($\bar{x}=3,470$), Y Kuşağı'nda bulunan seçmenle yapılan yüz yüze görüşmeler puanlarından ($\bar{x}=3,260$) yüksek olmasından dolayı Katılanların kuşaklara göre seçmenle yapılan yüz yüze görüşmeler puanları anlamlı farklılık göstermektedir ($F(2, 1104)=7,924$; $p=0,000<0.05$).

Dergi Yayınları sorusuna verilen cevaba göre Y Kuşağı'nda bulunanların dergi yayınları puanlarının ($\bar{x}=2,840$), X Kuşağı'nda bulunanların dergi yayınları puanlarından ($\bar{x}=2,630$) yüksek olmasıdır. Z Kuşağı'nda bulunanların dergi yayınları puanlarının ($\bar{x}=2,970$), X Kuşağı'nda bulunanların dergi yayınları puanlarından ($\bar{x}=2,630$) yüksek olmasından dolayı Katılanların kuşaklara göre dergi yayınları puanları anlamlı farklılık göstermektedir ($F(2, 1104)=5,021$; $p=0,007<0.05$).

İnternet Kullanımı sorusuna verilen cevaba göre Y Kuşağı'nda bulunanların internet puanlarının ($\bar{x}=3,360$), X Kuşağı'nda bulunanların internet puanlarından ($\bar{x}=3,100$) yüksek olmasıdır. Z Kuşağı'nda bulunanların internet puanlarının ($\bar{x}=3,600$), X Kuşağı'nda bulunanların internet puanlarından ($\bar{x}=3,100$) yüksek olmasıdır. Z Kuşağı'nda bulunanların internet puanlarının ($\bar{x}=3,600$), Y Kuşağı'nda bulunanların internet puanlarından ($\bar{x}=3,360$) yüksek olmasından dolayı Katılanların kuşaklara göre internet puanları anlamlı farklılık göstermektedir ($F(2, 1104)=10,673$; $p=0,000<0.05$).

Sosyal Medya sorusuna verilen cevaba göre Z Kuşağı'nda bulunanların sosyal medya puanlarının ($\bar{x}=3,600$), X Kuşağı'nda bulunanların sosyal medya puanlarından ($\bar{x}=3,120$) yüksek olmasıdır. Z Kuşağı'nda bulunanların sosyal medya puanlarının ($\bar{x}=3,600$), Y Kuşağı'nda bulunanların sosyal medya puanlarından ($\bar{x}=3,310$) yüksek olmasından dolayı Katılanların kuşaklara göre sosyal medya puanları anlamlı farklılık göstermektedir ($F(2, 1104)=9,518$; $p=0,000<0.05$).

Adayın kendisi, adayın ideolojisi, partinin icraat ve vaatleri, parti ideolojisi, aile ve yakın çevre, televizyon yayınları, gazete yayınları, miting ve gösteriler sorularına verilen cevapların puanları kuşaklara göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0.05$).

Tablo 10. Siyasal Katılım Düzeyi ile Cinsiyet Arasındaki İlişki

Siyasal Katılım Düzeyi	Cinsiyet				Toplam		X ² /p
	Kadın		Erkek		n	%	
	n	%	n	%			
Siyasetle Pek İlgilenmiyorum	107	27,3	155	21,7	262	23,7	X ² =9,018 p=0,061
Sadece Oy Veririm	236	60,2	435	60,8	671	60,6	
Siyasi Mitinglere Katılıyorum	23	5,9	49	6,9	72	6,5	
Siyasetle İlgili Bir Siyasi Partiye Üye Oldum	17	4,3	41	5,7	58	5,2	

Bir Siyasal Partinin Gençlik Kollarında Aktif Olarak Görev Aldım	9	2,3	35	4,9	44	4,0	
Toplam	392	100,0	715	100,0	1107	100,0	

Tablo 10'na göre kadınların 107'sinin (% 27,3) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 236'sının (% 60,2) sadece oy veririm, 23'ünün (% 5,9) siyasi mitinglere katılıyorum, 17'sinin (% 4,3) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 9'unun (% 2,3) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım cevabını verdikleri; erkeklerin ise 155'inin (% 21,7) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 435'inin (% 60,8) sadece oy veririm, 49'unun (% 6,9) siyasi mitinglere katılıyorum, 41'inin (% 5,7) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 35'inin (% 4,9) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım cevabını vermiş olduğu görülmektedir. Yapılan Ki-Kare analizi sonucunda olasılık değerinin büyük olmasından dolayı Siyasal Katılım Düzeyi ile cinsiyet arasında anlamlı fark bulunamamıştır ($X^2=9,018$; $p=0,061>0,05$).

Tablo 11: Siyasal Katılım Düzeyi ile Yaş Arasındaki İlişki

Siyasal Katılım Düzeyi*	Yaş										Toplam		X ² /p
	18-25		26-35		36-45		46-55		56 Yaş ve Üstü				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
A	152	34,9	45	22,3	32	13,2	27	16,4	6	9,7	262	23,7	X ² =113,981 p=0,000
B	230	52,8	135	66,8	178	73,6	95	57,6	33	53,2	671	60,6	
C	26	6,0	6	3,0	8	3,3	18	10,9	14	22,6	72	6,5	
D	11	2,5	9	4,5	18	7,4	16	9,7	4	6,5	58	5,2	
E	17	3,9	7	3,5	6	2,5	9	5,5	5	8,1	44	4,0	
Toplam	436	100,0	202	100,0	242	100,0	165	100,0	62	100,0	1107	100,0	

*(A: Siyasetle Pek İlgenmiyorum, B: Sadece Oy Veririm, C: Siyasi Mitinglere Katılıyorum, D: Siyasetle İlgili Bir Siyasal Partiye Üye Oldum, E: Bir Siyasal Partinin Gençlik Kollarında Aktif Olarak Görev Aldım)

Tablo 11'e göre yaşı 18-25 olanların 152'sinin (% 34,9) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 230'unun (% 52,8) sadece oy veririm, 26'sının (% 6,0) siyasi mitinglere katılıyorum, 11'inin (% 2,5) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 17'sinin (% 3,9) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım; yaşı 26-35 olanların 45'inin (% 22,3) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 135'inin (% 66,8) sadece oy veririm, 6'sının (% 3,0) siyasi mitinglere katılıyorum, 9'unun (% 4,5) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 7'sinin (% 3,5) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım; yaşı 36-45 olanların 32'sinin (% 13,2) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 178'inin (% 73,6) sadece oy veririm, 8'inin (% 3,3) siyasi mitinglere katılıyorum, 18'inin (% 7,4) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 6'sının (% 2,5) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım; yaş 46-55 olanların 27'sinin (% 16,4) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 95'inin (% 57,6) sadece oy veririm, 18'inin (% 10,9) siyasi mitinglere katılıyorum, 16'sının (% 9,7) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 9'unun (% 5,5) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım; yaş 56 yaş ve üstü 6'sının

(% 9,7) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 33'ünün (% 53,2) sadece oy veririm, 14'ünün (% 22,6) siyasi mitinglere katılıyorum, 4'ünün (% 6,5) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 5'inin (% 8,1) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım cevabı verdiği görülmektedir. Yapılan Ki-Kare analizi sonucunda olasılık değerinin küçük olmasından dolayı Siyasal Katılım Düzeyi ile yaş arasında anlamlı fark bulunmuştur ($X^2=113,981$; $p=0,000<0,05$).

Tablo 12: Siyasal Katılım Düzeyi ile Eğitim Durumu Arasındaki İlişki

Siyasal Katılım Düzeyi	Eğitim Durumu												Toplam	X ² /p
	İlkokul		Ortaokul		Lise		Ön Lisans		Lisans ve Üstü		Toplam			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Siyasetle Pek İlgilenmiyorum	10	15,9	19	22,9	50	27,6	80	26,1	103	21,7	262	23,7	X ² =80,1 77 p=0,000	
Sadece Oy Veririm	44	69,8	32	38,6	86	47,5	188	61,4	321	67,7	671	60,6		
Siyasi Mitinglere Katılıyorum	4	6,3	14	16,9	17	9,4	19	6,2	18	3,8	72	6,5		
Siyasetle İlgili Bir Siyasi Partiye Üye Oldum	3	4,8	14	16,9	13	7,2	11	3,6	17	3,6	58	5,2		
Bir Siyasi Partinin Gençlik Kollarında Aktif Olarak Görev Aldım	2	3,2	4	4,8	15	8,3	8	2,6	15	3,2	4	4,0		
Toplam	63	100,0	83	100,0	181	100,0	306	100,0	474	100,0	1107	100,0		

Tablo 12 incelendiğinde İlkokul mezunu olanların 10'unun (% 15,9) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 44'ünün (% 69,8) sadece oy veririm, 4'ünün (% 6,3) siyasi mitinglere katılıyorum, 3'ünün (% 4,8) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 2'sinin (% 3,2) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım; ortaokul mezunlarının 19'unun (% 22,9) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 32'sinin (% 38,6) sadece oy veririm, 14'ünün (% 16,9) siyasi mitinglere katılıyorum, 14'ünün (% 16,9) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 4'ünün (% 4,8) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım; lise mezunlarının 50'sinin (% 27,6) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 86'sının (% 47,5) sadece oy veririm, 17'sinin (% 9,4) siyasi mitinglere katılıyorum, 13'ünün (% 7,2) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 15'inin (% 8,3) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım; ön lisans mezunlarının 80'inin (% 26,1) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 188'inin (% 61,4) sadece oy veririm, 19'unun (% 6,2) siyasi mitinglere katılıyorum, 11'inin (% 3,6) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 8'inin (% 2,6) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım; eğitim durumu lisans

ve üstü olanların 103'ünün (% 21,7) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 321'inin (% 67,7) sadece oy veririm, 18'inin (% 3,8) siyasi mitinglere katılıyorum, 17'sinin (% 3,6) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 15'inin (% 3,2) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım cevapları vermiş olduğu görülmektedir. Yapılan Ki-Kare analizi sonucunda olasılık değerinin küçük olmasından dolayı Siyasal Katılım Düzeyi ile eğitim durumu arasında anlamlı fark bulunmuştur ($X^2=80,177$; $p=0,000<0.05$).

Tablo 13: Siyasal Katılım Düzeyi ile Medeni Durum Arasındaki İlişki

Siyasal Katılım Düzeyi	Medeni Durum						X ² /p
	Evli		Bekar		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	
Siyasetle Pek İlgenmiyorum	80	16,0	182	30,0	262	23,7	X ² =34,943 p=0,000
Sadece Oy Veririm	328	65,6	343	56,5	671	60,6	
Siyasi Mitinglere Katılıyorum	33	6,6	39	6,4	72	6,5	
Siyasetle İlgili Bir Siyasi Partiye Üye Oldum	37	7,4	21	3,5	58	5,2	
Bir Siyasi Partinin Gençlik Kollarında Aktif Olarak Görev Aldım	22	4,4	22	3,6	44	4,0	
Toplam	500	100,0	607	100,0	1107	100,0	

Tablo 13'e göre evlilerin 80'inin (% 16,0) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 328'inin (% 65,6) sadece oy veririm, 33'ünün (% 6,6) siyasi mitinglere katılıyorum, 37'sinin (% 7,4) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 22'sinin (% 4,4) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım; bekârların 182'sinin (% 30,0) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 343'ünün (% 56,5) sadece oy veririm, 39'unun (% 6,4) siyasi mitinglere katılıyorum, 21'inin (% 3,5) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 22'sinin (% 3,6) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım cevabı verdiği görülmektedir. Yapılan Ki-Kare analizi sonucunda olasılık değeri küçük olduğundan dolayı Siyasal Katılım Düzeyi ile medeni durum arasında anlamlı fark bulunmuştur ($X^2=34,943$; $p=0,000<0.05$).

Tablo 14: Siyasal Katılım Düzeyi ile Gelir Durumu Arasındaki İlişki

Siyasal Katılım Düzeyi	Gelir Durumu										Toplam		X ² /p
	0-2000 TL		2001-4000 TL		4001-6000 TL		6001-8000 TL		8001 TL ve Üzeri				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Siyasetle Pek İlgenmiyorum	83	31,6	22	22,7	48	24,4	39	25,2	70	17,7	262	23,7	X ² =43,991

Sadece Oy Veririm	141	53,6	64	66,0	107	54,3	89	57,4	270	68,4	671	60,6	p=0,000
Siyasi Mitinglere Katılırim	19	7,2	2	2,1	11	5,6	11	7,1	29	7,3	72	6,5	
Siyasetle İlgili Bir Siyasi Partiye Üye Oldum	10	3,8	6	6,2	21	10,7	6	3,9	15	3,8	58	5,2	
Bir Siyasi Partinin Gençlik Kollarında Aktif Olarak Görev Aldım	10	3,8	3	3,1	10	5,1	10	6,5	11	2,8	44	4,0	
Toplam	263	100,0	97	100,0	197	100,0	155	100,0	395	100,0	1107	100,0	

Tablo 14'e göre gelir durumu 0-2000 TL olanların 83'ünün (% 31,6) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 141'inin (% 53,6) sadece oy veririm, 19'unun (% 7,2) siyasi mitinglere katılırim, 10'unun (% 3,8) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 10'unun (% 3,8) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım; gelir durumu 2001-4000 TL olanların 22'sinin (% 22,7) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 64'ünün (% 66,0) sadece oy veririm, 2'sinin (% 2,1) siyasi mitinglere katılırim, 6'sının (% 6,2) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 3'ünün (% 3,1) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım; gelir durumu 4001-6000 TL olanların 48'inin (% 24,4) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 107'sinin (% 54,3) sadece oy veririm, 11'inin (% 5,6) siyasi mitinglere katılırim, 21'inin (% 10,7) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 10'unun (% 5,1) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım; gelir durumu 6001-8000 TL olanların 39'unun (% 25,2) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 89'unun (% 57,4) sadece oy veririm, 11'inin (% 7,1) siyasi mitinglere katılırim, 6'sının (% 3,9) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 10'unun (% 6,5) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım; gelir durumu 8001 TL ve üzeri olanların 70'inin (% 17,7) siyasetle pek ilgilenmiyorum, 270'inin (% 68,4) sadece oy veririm, 29'unun (% 7,3) siyasi mitinglere katılırim, 15'inin (% 3,8) siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye oldum, 11'inin (% 2,8) bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldım cevabı verdiği görülmektedir. Yapılan Ki-Kare analizi sonucunda olasılık değerinin küçük olmasından dolayı Siyasal Katılım Düzeyi ile gelir durumu arasında anlamlı fark bulunmuştur ($X^2=43,991$; $p=0,000<0,05$).

SONUÇ

Siyasal sistemin en büyük örgütlü yapısı devlettir. Bu yapı içerisinde partiler, siyasi kurumlar, siyasi aktörler, sendikalar, STK'lar vb. kurumlar olmak üzere politik çevre oluşmaktadır. Bu anlamda siyasal katılım bu çevrede toplumun bu kurumları etkilemek üzere giriştiği oy vermenin ötesindeki tüm faaliyetler olarak tanımlanabilir. Demokrasinin tam olarak gelişmediği ülkelerde siyasal katılım yaygın olamaz. Demokrasiyi daha iyi inşa etmek için herkesin eşit hak ve özgürlüklere sahip olması, kendi düşünce ve eylemlerini daha

özgür bir ortamda gerçekleştirmesi esastır. Siyasal katılımın farklı biçimleri de bulunmaktadır. Demokrasi ve siyasal katılımın daha üst düzeye ulaşabilmesi için vatandaşların büyük çoğunluğunun siyasi katılım türü, siyasi seçimlerde oy kullanmakla sınırlılığının genişletilmesi gerekmektedir. Bazı demografik özellikler siyasal katılımı etkilemektedir. Bunlar yaş grubu, cinsiyet durumu, gelir düzeyi, eğitim seviyesi, meslek grubu, yerleşim birimi, aile ve sosyal çevre, siyasal ilgi olarak sıralanabilir. Buna ek olarak kişilerin tutum ve davranışlarını etkileyen en önemli unsurlardan biri olarak görülen psikolojik faktörlerde bulunmaktadır. Bu bağlamda bir ülkede hem demografik hem de psikolojik olarak farklı kuşakların değer yargılarında ve bakış açılarında önemli farklılıklar olmaktadır. Kuşak sadece kişilerin doğum yılları esas alınarak değil, doğup büyüdüğü toplumda meydana gelen toplumsal olaylar, yaygın olan kültür ve düşünce kalıpları, değer yargıları, davranış biçimleri ve tecrübeleri de dâhil edilerek değerlendirilen özellikleri de içermektedir. En yaygın değerlendirmede XYZ ve Alfa kuşakları bu faktörler anlamında sınıflandırılmaktadır. Tüm bu değerlendirmeler ışığında bu çalışmada XYZ kuşakları karakteristik özelliklerinin siyasal katılımındaki rolü değerlendirmeye çalışılmıştır. Basit tesadüfi örneklem tekniği kullanılarak 1107 katılımcının sonuçlarına göre siyasal katılımlarına etki eden faktörler çerçevesinde farklılık gösterdiği yapılan ankette tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre katılanların ikamet edilen seçim bölgesine göre 391'i (% 35,3) 1. Bölge, 333'ü (% 30,1) 2. Bölge, 383'ü (% 34,6) 3. Bölge olduğu görülmektedir. Buna göre araştırmada bölgeler arasında dengeli bir dağılım olduğu görülmektedir. Araştırmaya göre ayrıca araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunun sadece oy verme yoluyla siyasal katılım gösterdiği tespit edilmiştir. Yapılan analizlere göre siyasal katılım düzeyine göre XYZ kuşakları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Özellikle Z kuşağının siyasetle pek ilgilenmediği, Y kuşağının diğer kuşaklara oranla sadece oy vererek siyasal katılım gösterdiği, tüm kuşaklarda siyasi mitinglere katılımın, siyasi parti üyeliğinin ve gençlik kollarına katılımın düşük seviyede olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada ayrıca siyasal katılımın sosyal medya kullanımına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş, araştırma sonucuna göre sosyal medya kullanılmasının düşünüldüğünün aksine siyasal katılıma anlamlı katkı sağlamadığı tespit edilmiştir. Araştırmada İstanbul seçim bölgelerinin siyasal katılım bağlamında farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenmiştir. Buna göre siyasal katılım düzeyi ile ikamet edilen seçim bölgesi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ancak İstanbul 2. Bölgede yaşayanların diğer bölgelere göre siyasal katılımın daha düşük olduğu, 3. Bölgenin ise daha aktif bir siyasal katılım gösterdiği değerlendirilmiştir. Siyasi katılımında lider etkisi genel olarak sorgulanan bir faktördür. Dolayısıyla buna göre araştırmada oy verilen lidere bağlılık derecesinin kuşaklara göre farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenmiş, kuşaklara göre oy verilen lidere bağlılık derecesi puanları anlamlı farklılık göstermektedir. Buna göre X kuşağının oy verilen lidere daha bağlı olduğu diğer kuşakların ise benzer bir oranda olduğu görülmektedir. Araştırmada siyasal katılım türü ile kuşaklar arasındaki fark olup olmadığı da irdelenmiş, oy verme anlamında kuşaklar arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna ek olarak, X kuşağının siyasete daha fazla katıldığı Z kuşağının ise diğerlerine göre çok düşük seviyede katıldığı ve X kuşağının STK'lara daha aktif katıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca kent konseylerine katılım noktasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Katılımcıların herhangi bir sorunu olduğunda ilgili kuruma başvurma noktasında ve siyasi konularda bilgi sahibi olup bunu paylaşma anlamında X kuşağının daha etkin olduğu görülmektedir. X kuşağının aynı biçimde diğer kuşaklara göre toplu yürüyüş eylemine katılım, seçim kampanyasına katılım, mitinglere katılım, siyasi anketlere katılım, ikna faaliyetlerine katılım anlamında diğer kuşaklardan aktif olduğu belirlenmiştir. Sosyal medya anlamında Z kuşağının daha aktif olduğu tespit edilmiştir. Ancak siyasi partileri sosyal medyada X kuşağının daha fazla takip ettiği görülmektedir. Ancak Z kuşağı sosyal medyada protesto eylemlerine X kuşağından sonra daha fazla katılmakta

olduğu bulunmuştur. X kuşağı tekrar sosyal medya üzerinden duyurulan herhangi bir siyasi toplantı, organizasyon veya mitinglere daha fazla katıldığı, parti liderlerinin sosyal medya hesaplarını daha fazla takip ettiği, parti liderlerinin sosyal medyada yaptıkları paylaşımlara yorum yaparım beğenide bulunduğu, bir siyasi partinin adayın seçim bürosunda görev alarak adaya destek olduğu da tespit edilenler arasındadır. Araştırma da ayrıca siyasal katılımı etkili faktörlere ilişkin puanlarının kuşaklara göre farklılaşma durumu da analiz edilmiştir. Buna göre Z kuşağının siyasal katılım seviyesine kamuoyu araştırma sonuçlarının, adayın seçimi kazanma ihtimalinin, yapılan siyasal kampanyanın etkinliğinin, seçmenle yapılan yüz yüze görüşmelerin, dergi yayınlarının, internet ve sosyal medyanın etkisinin diğer kuşaklara göre daha yüksek derecede etkili olduğu bulunmuştur.

Siyasal katılım düzeyleri kuşaklar arasında yaş, eğitim durumu, medeni durum, gelir durumuna göre farklılıklar göstermektedir. Buna göre yaşı 18-25 olan katılımcılarının diğerlerine göre siyasetle daha az ilgilendiği, yaş aralığı 26-35 olanların diğerlerine göre sadece oy vermeyi yegane katılım olarak gördüğü, 56 yaş ve üstü olanların mitinglere daha fazla katıldığı, 46 ve 55 yaş arası olanların siyasi partilere daha fazla üye olduğu ve şaşırtıcı bir biçimde gençlik kollarında daha aktif oldukları tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi ilkökul seviyesinde olanların diğerlerine göre siyasetle daha az ilgilendiği ve katılımı sadece oy verme olarak gördüğü, ortaokul mezunlarının mitinglere daha fazla katıldığı ve siyasi partilere daha fazla üye olduğu, lise mezunlarının bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldığı bulunmuştur. Medeni durum açısından evli olanların siyasetle daha fazla ilgilendiği ve oy vermeyi katılım olarak daha fazla değerlendirdiği, siyasetle ilgili bir siyasi partiye üye olduğu ve bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldığı tespit edilmiştir. Son demografik faktör olan gelir seviyesine göre yapılan incelemede gelir seviyesi yüksek olanların siyasetle daha fazla ilgilendiği ve oy vermeyi tek araç olarak algıladığı, siyasi mitinglere daha fazla katıldığı, ayrıca gelir seviyesi orta seviyede olanların bir siyasi partiye üye olduğu ve gelir seviyesi orta ve üstü olanların ise bir siyasi partinin gençlik kollarında aktif olarak görev aldığı tespit edilmiştir.

Tüm bu sonuçlara göre demokrasiyi daha iyi inşa etme eğilimini artırmak için bireylerde farkındalık yaratılmasının ve konuyla ilgili eğitim etkinliklerinin düzenlenmesinin daha faydalı olacağı yadsınamaz bir gerçektir. Siyasi araştırmalara katılmaktan bile çekinen geniş bir kitleye daha rahat bir ortam yaratılmalı, araştırmacıların siyasi sorunlar hakkında yargıya varmalarına ve çözüm önerilerinde bulunmalarına destek olunmalıdır. Kadınların siyasal katılımı karşılaştıkları eşitsizliklerin giderilmesi için bu konudaki kadın çalışmaları ve STK faaliyetleri artırılmalıdır. Bireylerin kullanmayı tercih ettiği kitle iletişim araçlarının günümüzde internet ve sosyal medya haline geldiği göz önüne alındığında, bu alanların daha verimli ve özgürce ancak bilgi kirliliğine yol açmayacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Üniversitelerde siyasal katılımın teşvik edilmesi için öğrenci kulüplerinin daha aktif ve katılımcı bir yapıda faaliyet göstermesi sağlanmalı, öğrenciler yönetimin kendileri hakkında alacağı tüm faaliyet ve kararlarda şeffaf bir şekilde yer almalı, teşvik edilmeli ve desteklenmelidirler. Sosyal yardım faaliyetlerinde ve sosyal sorumluluk projelerinde daha aktif rol almaları sağlanmalıdır. Kamuoyuna yönelik siyasal etik ve siyasal iletişim eğitimi etkinlikleri ve programları düzenlenmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.

Bu çalışmanın bulgu ve çıktıları, İstanbul ilinde yaşayan XYZ kuşağı bireylerinden toplanan verilerin analizinin sonucudur. Farklı illerde ve farklı gruplarda çalışmalar yapılarak daha genel sonuçlara ulaşmak mümkün

olacaktır. Türkiye’de yapılan benzer araştırma bulgularının bir meta-analizi siyaset bilimi alanına daha fazla katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yapılan çalışmanın ayrıca ülkemizde bulunan siyasi partilerin yöneticilerinin ve temsilcilerinin seçmen kuşakları ve siyasal katılıma etki eden faktörler üzerinde yapacakları çalışmalarda yol gösterici olacağı da düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Acılıoğlu, İ. (2017). *İş ’te Y Kuşağı*. Ankara: Elma Yayınevi.

Adıgüzel, O., Batur, H. B., Ekşili, N., (2014). Kuşakların Değişen Yüzü ve Y Kuşağı ile Ortaya Çıkan Yeni Çalışma Tarzı: Mobil Yakalılar, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(19), 165- 182.

Aka, B. (2017). *Kamu ve Özel Sektörde Çalışan Yöneticilerin Kuşak Farklılıkları ve Örgütsel Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: İzmir İlinde Bir Araştırma*.Yayımlanmamış Doktora Tezi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi.

Altunbay, M.; Bıçak, N. (2018). Türkçe Eğitimi Derslerinde “Z Kuşağı” Bireylerine Uygun Teknoloji Tabanlı Uygulamaların Kullanımı, 10 (1), 127-142.

Altuntuğ, N. (2012). Kuşaktan Kuşağa Tüketim Olgusu ve Geleceğin Tüketici Profili, Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 4 (1), 203-212.

Atabey, G.; Hasta, D. (2018). Siyasal Katılım, Siyasal Yeterlilik ve Toplumsal Cinsiyet. *Nesne Psikoloji Dergisi (NPD)*, 6 (13), 488-490-492-499-500.

Aydın, B. I. (2020). Instagram Reklamlarının Z Kuşağının Satın Alma Davranışına Etkileri. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi.

Aygenoğlu, K. (2015). X ve Y Kuşaklarının Kurumsal İş Hayatında İnsan Kaynağı Açısından Stratejik Yönetimi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi.

Ayhün, S. E. (2013). Kuşaklar Arasındaki Farklılıklar ve Örgütsel Yansımaları, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 2 (1), 93-112.

Bakırcan, P. (2017). ‘Y ve Z Kuşağının Tüketici Davranışları ve İnternet Üzerinden Satın Alımına Dair Bir Araştırma’ Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi.

Balcı, Ş., vd., (2013). *Medya ve Siyasal Katılım* (1. Baskı). Konya: Sebat Ofset Matbaacılık.

Baykal, D. (1970). *Siyasal Katılım. Bir Davranış İncelenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fak. Yayınları. (302)

- Berkup, S. (2015). *Sosyal Ağlarda Bireysel Mahremiyet Paylaşımı: X ve Y Kuşakları Arasında Karşılaştırmalı Bir Analiz*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi.
- Berkup, S. (2014). Working with Generations X and Y in Generation Z Period: Management of Different Generations in Business Life, *Mediterranean Journal of Social Sciences Magazine*, 5 (19), 218-229. Doi: <http://dx.doi.org/10.5901/mjss.2014.v5n19p218>.
- Büyüktosunoğlu, T. (2013). Selçuk ve Dicle Üniversitesi Öğrencilerinin Siyasal Katılma Davranışları Üzerine Uygulamalı Bir Çalışma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi.
- Çelen, Y. (2019). Kuşak Çatışması ve İşletmelere Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Ufuk Üniversitesi.
- Dilber, F. (2013). Siyasal katılıma etki eden psikolojik faktörler ve seçmen tercihinin etkisi; Karaman seçmenleri üzerine bir alan araştırması. *Akademik Bakış Dergisi*, 35, 1-21.
- Duran, H. (2005). Siyasal Katılmayı Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma: Tavşanlı-Kütahya Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (13).
- Fındık, E. (2013). Y kuşağında mobbing algısı üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi Bahçeşehir Üniversitesi.
- Frandsen, B. M. (2009). Leading by Recognizing Generational Differences, *Long- Term Living Magazine*, 58 (2), 34-35.
- Göksu, V. (2016). Sosyal Medyanın Siyasal Katılma Üzerine Etkileri. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Gücük, D. (2006). Kadınların Siyasal Katılımları ve Katılıma Etki Eden Faktörler: Ankara Mamak/Çankaya Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Gürbüz, S. (2015). Kuşak Farklılıkları Mit mi, Gerçek mi? *İş ve İnsan Dergisi*, 2 (1), 39- 57.
- Hannay, M.; Fretwell, C. (2011). The Higher Education Workplace: Meeting The Needs Of Multiple Generations, *Research in Higher Education Journal Magazine*, 10 (1), 1-12.
- Howe, N.; Strauss, W. (2007). The Next 20 Years: How Customer and Workforce Attitudes Will Evolve, *Harvard Business Review Magazine*, 85 (8), 41-52.

- Hülür, A.B. (2006). Kitle İletişim Araçları, Demokratikleşme ve Siyasal Katılım. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi.
- İçme, T. Yıldırım, T.; Büyük, U. (2022). Z kuşağı öğrencilerinin uzaktan eğitim algıları. Erciyes Akademi, 36(1), 82-102.
- Jones V; Jo J, Martin P. (2007). Future Schools and How Technology can be used to support Millennial and Generation-Z Students. In ICUT 2007 (Proc. B), 1st Int. Conf. Ubiquitous Information Technology.12-14.
- Kalaycıoğlu, E. (1983). Karşılaştırmalı Siyasal Katılma, Siyasal Eylemi Kökenleri Üzerine Bir Araştırma, İstanbul: İstanbul Üniversitesi. S.B.F. Yayınları.
- Kapusızoğlu, M. (2008). Gelir Durumu-Siyasal Eğilim İlişkisi: Mersin Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Mersin Üniversitesi.
- Karaaslan, S. (2014). *Kuşaklararası Farklılıkları Örgütler Üzerinden Anlamak: Bir Alan Araştırması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Ankara Üniversitesi.
- Kavalcı, K. (2015). *Tüketici Karar Verme Tarzları ve Öğrenme Stillerinin Y ve Z Kuşakları Açısından Karşılaştırılması Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi.
- Kılıç, Ç. (2015). Gündem Belirleme Kuramı Çerçevesinde Siyasal Karar Verme Sürecine Sosyal Medya Etkisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kışlalı, A. T. (1998). *Siyasal Sistemler*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Nie, NH. Verba, S.; Converse, P. E. (1989). Converse, P. E. (1989). (Çev. T. Karaosmanoğlu), Siyasal Katılma Kamuoyu ve Oy Verme Davranışı, Ankara, Siyasi İlimler Türk Derneği Yayınları, 93-211.
- Oblinger, D. (2003). Boomers gen-xers millennials. Educause review, 500(4), 37-47.
- Özbudun, E. (1975). Türkiye’de Sosyal Değişme ve Siyasal Katılma, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ankara. No. 363.
- Özkan, A. (2004) Siyasal İletişim, İstanbul: Nesil Yayınları.
- Öztekin, A. (2016). Siyaset Bilimine Giriş, 10. Baskı, Ankara, Siyasal Kitabevi.
- Özyeğin, G. (2011). Arzunun Nesnesi Olmak: Romans, Kırılğan Erkeklik ve Neoliberal, İstanbul: Metis Yayınları.

-
- Pekala, N. (2001). Conquering The Generational Divide, *Journal of Property Management Magazine*, 66(6), 30-37.
- Solmaz, B. (2017). 'Kuşaklar ve Çalışma Değerleri: X ve Y Kuşağı Akademik Personelinin Çalışma Değerlerine Bakışı'. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Sümbüloğlu, K. (1993). *Biyoistatistik*, Ankara, Özdemir Yayıncılık.
- Tekin, G. (2015) Gençlerin siyasal katılımında kitle iletişim araçlarının rolü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tolbize, A. (2008). Generational differences in the workplace, *University of Minnesota Research and training center on community living*, 5(2), 1-21.
- Turan, E. (2011). *Siyaset bilimine giriş*. Konya: Palet Yayınları.
- Uysal, Ş. (2015). İşletme yönetiminde güncel bir yaklaşım; Y kuşağı kamu personelinin özellikleri ve kurumsal beklentileri üzerine bir araştırma. I. Uluslararası Ekonomi ve İşletme Kongresi Bildiriler Kitabı, 10-14.
- Williams, S. (2010). Welcome To Generation Z, *B&T Magazine*, 60 (2731), 12-36.
- Zemke, R., Raines, C.,; Filipczak, B. (2013). *Generations at work: Managing the clash of Boomers, Gen Xers, and Gen Yers in the workplace*. New York: American Management Association.